

Nauk posljednjih trojice papa o migracijama

Herco, Petra

Master's thesis / Diplomski rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Catholic Theology / Sveučilište u Splitu, Katolički bogoslovni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:202:582100>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-01**

Repository / Repozitorij:

[Repository of The Catholic Faculty of Theology
University of Split](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

SVEUČILIŠTE U SPLITU
KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET
FILOZOFSKO-TEOLOŠKI STUDIJ

PETRA HERCO

NAUK POSLJEDNJIH TROJICE PAPA
O MIGRACIJAMA

Diplomski rad

Split, 2019.

SVEUČILIŠTE U SPLITU
KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET
FILOZOFSKO-TEOLOŠKI STUDIJ

PETRA HERCO

NAUK POSLJEDNJIH TROJICE PAPA O MIGRACIJAMA

DIPLOMSKI RAD

iz Sociologije kod prof.dr.sc Josip Mužić

Split, 2019.

UVOD

Europska migracijska kriza započinje 2015.g novim migracijskim valom koji je krenuo s područja Sirije i Iraka prema Europi, uzrokovan ratom i jačanjem Islamske države. Vremenom, ratnim izbjeglicama pridružuju se i ekonomske izbjeglice s područja Afrike i Azije, s istim ciljem, dolaska u Europu u bolje uvjete života. Novi migracijski val donio je sa sobom brojne humanitarne, političke, ekonomske i pravne probleme, no i priliku za boljim upoznavanjem i suradnju različitih kultura. Migracije sa sobom donose vidne promjene. Katolička Crkva razvila je cijeli sustav pomoći migrantima kojima je ugrožen život i vlastito dostojanstvo te na ovaj fenomen daje odgovor kroz svoj nauk i rad pastora. Institucija koja nauk i pastoral Crkve brani i predstavlja u svim njihovim segmentima jest upravo institucija papinstva. U ovom radu donosimo nauk posljednjih trojice papa o migracijama. Sveti Oci u svojim razmišljanjima o migracijama dotiču se pitanja države, politike, legalnosti i ilegalnosti kao i Kristovog naučavanja.

U prvom poglavlju nakon obrazloženja termina bitnih za razumijevanje migracija, donosimo kratki pregled enciklike *Populorum progressio* pape Pavla VI. koju su njegovi nasljednici često citirali.

Drugo poglavlje posvećeno je Ivanu Pavlu II. Nakon kratkog osvrtu na njegovu antropologiju, donosimo prikaz pastoralnih smjernica i konkretnih poteza za rad s migrantima. Ivan Pavao II. čovjekovo dostojanstvo vidi u činjenici da je čovjek stvoren na sliku Božju, a stvarno zajedništvo ljudi ostvaruje se u euharistiji gdje se na simboličkoj razini uprisutnjuje Kristovo pashalno otajstvo. Svi ljudi trebaju djelovati u zajedništvu i ljubavi, no najizvršnji oblik zajedništva je upravo euharistija koju Ivan Pavao II. stavlja u centar svoje antropologije pa tako i nauka o migracijama. Također, veliku pažnju dao je pitanju islama te bio protivnik ilegalnih migracija. Ivan Pavao II. osnovao je 28.lipnja 1988.g Papinsko vijeće za pastoral selilaca i putnika koje je 2004.g izdalo Uputu Kristova ljubav prema migrantima konstantno se referirajući na nauk Ivana Pavla II, točnije njegove govore za Svjetski dan migranata i enciklike.

U trećem poglavlju donosimo prikaz nauka pape Benedikta XVI. Benedikt XVI. svojim naukom nadovezuje se na nauk Ivana Pavla II. što nije strano, s obzirom na to da mu je godinama bio desna ruka. Jedna od glavnih okosnica teologije Benedikta XVI. jest naglašavanje kako su ljubav i istina neodvojive. Nauk o migracijama papa Benedikt XVI. nastavlja upravo na toj povezanosti istine i ljubavi, tvrdeći

kako je potrebno suočiti se s istinom, no djelovati u ljubavi. Benedikt XVI. uvelike je razmišljao o odnosu kulture i čovjeka. Posebno se osvrnuo na razlike između islamske i europske katoličke kulture. Protivnik je ilegalnih migracija. Donosimo učenja pape Benedikta XVI. zašto i kako kršćanin treba poštovati vlast te zašto je potrebno poštovati kulturu.

Četvrto poglavlje govori o nauku pape Franje. Pontifikat pape Franje obilježen je ekumenizmom, brigom za ekologiju i govorom o Crkvi kao poljskoj bolnici koja brine za one na marginama društva te stoga ne čudi velika Franjina zauzetost za dobro i pomoć migrantima. Franjo pomoć migrantima stavlja ispred govora o ilegalnim migracijama. Papa Franjo pastoralno je jako zauzet oko migranata pa je tako osnovao i Dikasteriji za pomoć migrantima koji je direktno pod njegovom nadležnosti, podržao Globalni pakt o sigurnim migracijama i izdao opsežne govore za Svjetski dan migranata i izbjeglica.

Peto poglavlje u potpunosti je posvećeno argumentima protiv masovnih ilegalnih migracija. Dok podupiratelji masovnih migracija kao glavni argument ističu pomoć unesrećenim ljudima, protivnici masovnih migracija ističu negativne pojave koje se događaju poput porasta nasilja, novih oblika nasilja u Europi, dvostrukih mjerila za islam u Europi i kršćanstvo na Bliskom istoku, nepoštena ekonomska izdavanja ionako siromašnih zemalja jugoistočne Europe za migrantsku politiku te u budućnosti moguću prenapučenost Europe.

1. TEMELJI GOVORA O MIGRACIJAMA

Fenomen migracija ima svoje pojmove koji uz učenje Svetog pisma i socijalni nauk pape Pavla VI. tvore temelj nauka posljednjih trojice papa o migracijama.

1.1. Općenito o migracijama

Fenomen migracija pojava je koja se tijekom povijesti događala više puta, na više načina. Migracije se događaju na mikro i makro lokacijama. Nije čudno da netko želi putovati svijetom, preseliti se na lokaciju koja mu pruža bolje uvjete života ili okolinu drugačijega životnoga stila. Velike seobe naroda tijekom povijesti bile su potaknute ratovima, prirodnim katastrofama, osvajačkom željom, istraživačkim duhom, no ne smijemo zaboraviti ni migracije uzrokovane lomom prijašnje civilizacije. Migracije su mijenjale strukturu svijeta. Otkrićem Amerike, počeo je kraj ondašnjih lokalnih kultura. Uništavanjem institucije obitelji te rastom pučanstva dovedenog iz barbarskih naroda dogodio se slom Rimskog Carstva. Prisilnim držanjem više naroda pod jednom istom upravom, uz konstantno zanemarivanje različitosti karaktera, duha i potreba slomile su se brojne umjetne državne tvorevine pogotovo popularne na europskom tlu tijekom 19. i 20. stoljeća te je počeo tada novi val migracija.

Na početku svake rasprave o zbivanjima na polju javne politike i seobe naroda, potrebno je dobro razlučiti pojmove. Pojmovi koje često čujemo u medijskom prostoru i svakidašnjem razgovoru su "migranti" i "izbjeglice". Migracija lat. *Migratio*-znači seoba pa bi prema tome migrant bio- onaj koji se seli, selilac. Definicija Migracije tvrdi kako je ona prostorna pokretljivost stanovništva tj promjena mjesta boravka neke grupe ili individualca te da unutar sebe uključuje pokrete poput nomadstva, poslovne seobe ili čak i turizma. Migracija može biti stalna ili privremena. Migracije se dijele na više podjela od kojih je zanimljivo spomenuti unutarnju-unutar jedne države i vanjsku-iz države u državu. Migracija se također dijeli na imigraciju-iseljavanje i emigraciju-useljavanje.¹ Migrant je svaka osobu

¹"Migracije", *Hrvatska enciklopedija*, Leksiografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb, 1999.-2009., na: <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=40619>, (30.kolovoza2019.).

koja se kreće ili je prešla međunarodnu granicu, ili napušta svoje uobičajeno mjesto stanovanja unutar svoje države, bez obzira na pravni status osobe; je li kretanje dobrovoljno ili prisilno; uzroke pokreta; ili duljinu boravka.² Izbjeglice su ,pak, osobe koje zbog ratnih opasnosti, polit. nasilja, prirodnih katastrofa ili drugih nevolja moraju napustiti zavičaj te potražiti zaklon u drugome kraju ili zemlji.³ Izbjeglice su osobe koje su napustile svoje zemlje porijekla zbog osnovanog straha od progona, sukoba, općeg nasilja ili drugih okolnosti koje su ozbiljno narušile javni poredak i kojima je, kao rezultat toga, potrebna međunarodna zaštita. Definicija izbjeglice nalazi se u Konvenciji iz 1951. godine, kao i u statutu UNHCR-a.⁴ Dakle, u samome početku vidimo razliku kako su migranti oni koji ipak zadržavaju slobodnu odluku o svojoj seobi dok su izbjeglice na seobu prisiljeni zbog očuvanja vlastitog života no u oba slučaja postoji proces koji počinje tek nakon promjene mjesta boravka a on se naziva –integracija. Integracija je po definiciji - Spajanje u jedno; okupljanje odijeljenih elemenata u jedinstven sustav (npr. naroda, ideja, predmeta, poduzeća); proces kojim se dopunjuje ili stvara neka cjelina (znanstvena spoznaja, filozofska gledišta, psihološki procesi).⁵Do integracije ,pak, dolazi kako se ne bi narušila – nacionalna sigurnost koja je po sebi-odsutnost prijetnji vitalnim nacionalnim ili državnim interesima, među kojima su državni (nacionalni) opstanak, teritorijalni integritet, politička samostalnost i odgovarajuća kvaliteta života. Također način ostvarivanja, promicanja i zaštite vitalnih nacionalnih interesa. U užem, geopolitičkom smislu, nacionalna se sigurnost odnosi na državni prostor, tj. na održavanje njegove cjelovitosti i stabilnosti, kulturnih sadržaja i ekološke kvalitete te uključenosti u međunarodnu komunikaciju (gospodarsku, kulturnu, političku i dr.). Kada govorimo o ovoj problematici potrebno je spomenuti i pojam asimilacije.⁶

Asimilacija (lat. *assimilatio*: činjenje sličnim)- proces kojim se novi sadržaji, elementi i sl. pridružuju i prilagođuju starijima, odn. izjednačuju s njima; slijevanje, pretapanje, stapanje. U sociologiji, etnologiji i kulturnoj antropologiji, proces u kojem osobe različita etničkoga i rasnog podrijetla dolaze u

² International Organization for Migration(IOM), "Preporuka za novinare:Izvjestavanje o migracijama I izbjeglicama", The UN Refugee Agency, na: <https://www.unhcr.org/publications/brochures/58e1ed994/reporting-on-refugees-guidelines-by-and-for-journalists.html>, (25.listopada2019.).

³"Izbjeglica", *Hrvatska enciklopedija*, Leksiografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb,1999.-2009., na: <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=28272>, (30.listopada2019.).

⁴ International Organization for Migration(IOM), "Preporuka za novinare :Izvjestavanje o migracijama I izbjeglicama",*The UN Refugee Agency*, na: <https://www.unhcr.org/publications/brochures/58e1ed994/reporting-on-refugees-guidelines-by-and-for-journalists.html>, (25.listopada2019.).

⁵"Integracija", *Hrvatska enciklopedija*, Leksiografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb, 1999.-2009., na: <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=27582>, (30.kolovoza2019.).

⁶"Nacionalna sigurnost", *Hrvatska enciklopedija*, Leksiografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb, 1999.-2009., na: <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=42700>, (30.kolovoza2019.).

interakciju (međudjelovanje) i miješanje; stapanje jednoga naroda (skupine) s drugim tako što prvi prihvaća kulturu drugoga; gubljenje kulturnih obilježja prije različitih kulturnih skupina (ne razumijevajući pritom biološku amalgaciju).⁷

Tek nakon poznavanja razlike u pojmovima moguće je ući u daljnju raspravu, no već na samom početku možemo se pitati–koji je problem našeg društva? Dolazi li do rasprava u društvu zbog izbjeglištva ili zbog nacionalne sigurnosti? Može li se sve riješiti kvalitetnom integracijom?

⁷"Asimilacija", *Hrvatska enciklopedija*, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb, 1999.-2009., na: <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=4180>, (30.kolovoza2019.).

1.2. Migracije u Bibliji

Primjeri seobi pojedinaca kako i skupina ljudi nalaze se u samom Svetom pismu i to odmah na početku krenuvši s Knjigom Postanka. Na samom početku nalazi se primjer izгона Adama i Eve iz Raja. Oni su se oglušili na Božju zapovijed, uzeli su upravo ono što im je bilo zabranjeno i sam Bog ih protjeruje iz Edenskog vrta u hladni i surovi svijet. Nakon njih dolazi Noa koji je, pak, Bogu poslušan. Njemu Bog govori da napravi golemi brod, uzme sa sobom parove životinja jer dolazi veliki potop. Noa Boga sluša i nakon vremena provedenog u velikome brodu, izlazi na kopno ondje gdje ga je voda donijela. Noa dolazi u "novi svijet" gdje mu je sve nanovo početi. Nakon Noe Sveto pismo govori o Kuli babilonskoj gdje je Bog pomiješao jezike ljudima kako se ne bi razumjeli: "Ali kako su se ljudi selili s istoka, naidu na jednu dolinu u zemlji Šinearu i tu se nastane." (Post 11,6)

Knjiga Postanka sadrži govor o Abrahamu. Cijeli njegov život ispunjen je brojnim selidbama i premještajima. Selio se iz mjesta u mjesto a na kraju je i seobu po stranama svijeta s vlastitim bratom Lotom podijelio. Lot i Abraham su dogovorno krenuli na različite strane. Govoreći o Abrahamu i Knjizi Postanka primjećujemo kako na samom početku Svetog pisma postoje naznake o integraciji i nacionalnoj sigurnosti. Tako Bog govori Abram: "Dobro znaj da će ti potomci biti stranci u tuđoj zemlji....."(Post 15,13-15). U 18. poglavlju Knjige Postanka, u recima 1-15 napisan je izvještaj Abrahamovog gostoprimstva prema tajanstvenim posjetiteljima. Abram i Abimeleka u Beer Šebi govore: "Stoga mi se ovdje i sad zakuni Bogom da nećeš varati ni mene ni moju rodbinu i prijatelje, nego da ćeš prema meni i prema zemlji u kojoj sad boraviš ponašati pošteno, kao što sam se ja prema tebi ponio."(Post 21,23). Već u ovim recima vidimo kako je potrebno poštovati svoje korijene kako i zemlju u koju se dolazi. Znanje o vlastitom identitetu i spoznaja o tome odakle čovjek dolazi i kamo je došao ne promatra se kao nešto negativno, nema potrebe za dokidanjem takve vrste različitosti kako bi se postigla integracija, već se u toj različitosti stranci dogovaraju na pravdu i poštenje.

Knjiga Postanka daje još jedan zanimljiv primjer - Josip koji je na prijevaru od strane svoje vlastite braće prodan u Egipat, postaje u Egiptu zbog svoje sposobnosti i mudrosti čovjek od povjerenja na bitnoj funkciji. On svojim tumačenjem snova pomaže faraonu i tako zaslužuje visoko činovničko mjesto. Na posljetku se Josipov otac Jakov i njegova braća sele u Egipat i ondje nastanjuju. Žive u miru i skladu dok ne dolazi do velikog širenja izraelskog naroda.

Knjiga Izlaska na svome početku govori -"I umre Josip, a pomru i sva njegova braća i sav onaj naraštaj. Ali su Izraelci bili rodni, namnožili se i silno ojačali, tako da su napučili zemlju. Uto u Egiptu zavlada novi kralj koji nije poznavao Josipa. I reče on svome puku: "Eto, sinovi su Izraelovi postali narod brojan i moćniji od nas. Hajde, postupimo mudro s njima: spriječimo im porast, da se u slučaju rata ne pridruže našim neprijateljima, da ne udare na nas i napokon ne odu iz zemlje." I postaviše nad njima nadglednike da ih tlače teškim radovima. Tako su faraonu sagradili gradove-skladišta: Pitom i Ramses. Ali što su ih više tlačili, oni se još više množili, napredovali i širili se, tako da su Egipćani strahovali od Izraelaca. " (Izl 1,8-14) Dakle već u Knjizi Izlaska imamo spomen o onome što je kroz stoljeća predstavljalo problem čovječanstvu. Narod koji je došao na neko područje postaje brojan o nadmoćan te to u starosjedilaca izaziva strah i negodovanje. Kao što su Egipćani tlačili Izraelce o na posljertku platili skupu cijenu pri oslobođenju Izraela, tako su Izraelci patili što nemaju svoje zemlje o slobode. Dok Mojsije za Izrael predstavlja ključnu figuru, vođu o heroja, za Egipat je on onaj koji donosi zlo njihovom narodu. Knjiga Izlaska svjedoči o jednom velikom putovanju cijelog jednog naroda. U Knjizi Izlaska Jahve govori Mojsiju:" I sklopio sam svoj savez s njima da ću im dati Kanaansku zemlju,zemlju gdje će živjeti kao pridošlice."(Izl 6,4) Naglašen je taj pojam pridošlica, tuđinca i strane zemlje. Jahvinom milošću tuđa zemlja postaje obećana zemlja ali upravo taj naglasak na tuđini daje zahtjev za poštovanjem te zemlje i sviješću da je ona tuđa, ona je dana od Gospodina i da se s njom ne može raditi po volji. "Ne ugnjetavaj pridošlicu! Ta znate kako je pridošlici,i sami ste bili pridošlice u zemlji egipatskoj."(Izl 23,9) Sličan govor nalazimo i u recima Levitskog zakonika gdje piše: "Ako se stranac nastani u vašoj zemlji,nemojte ga ugnjetavati. Stranac koji s vama boravi neka vam bude sunarodnjak; ljubi ga kao sebe sama. Ta I vi ste bili stranci u egipatskoj zemlji. Ja sam Jahve, Bog vaš."(Lev 19,34-35)

Ni Ponovljeni zakon nije lišen spomena o selidbama i pridošlicama: „Moj otac je bio aramejski lutalac koji je s malo čeljadi sišao u Egipat da se skloni. Ali je ondje postao velikim, brojnim i moćnim narodom“. (Pnz 26,5-6)

Iako Stari zavjet vrvi primjerima o migracijama, o njima se govori i u Novom zavjetu. Sam Isus rođen je u tuđem gradu, jer su njegovi roditelji morali pristupiti popisu stanovništva. Isto tako, on prve godine svog života provodi u tuđini zbog kralja Heroda. Nakon Herodova skončanja nije se vratio u Judeju već odlazi u kraj galilejski u Nazaret. Matej u Evandjelju govori "Kad vas stanu progoniti u jednom gradu,

bježite u drugi.”(Mt 10,23) Marko pak govori: "I reče im: "Pođite po svem svijetu, propovijedajte evanđelje svemu stvorenju.”(Mk 16,15-20)

Ne zaostaje ni apostol Pavao u poslanici Efežanima: Podnosite jedni druge u ljubavi; trudite se sačuvati jedinstvo Duha svezom mira! Jedno tijelo i jedan Duh - kao što ste i pozvani na jednu nadu svog poziva! Jedan Gospodin! Jedna vjera! Jedan krst! Jedan Bog i Otac sviju, nad svima i po svima i u svima.” (Ef 4,5-6) Iako je ovaj tekst teološke naravi, vidimo da ukazuje na to da je potrebna sloga između različitih naroda koji su na istom području. Druga poslanica Korinćanima kaže: "Ali se bojim da se – kao što zmija zavede Evu svojom lukavštinom – misli vaše ne pokvare i odmetnu od iskrenosti prema Kristu. Uistinu, ako tko dođe i propovijeda drugog Isusa, kojega mi nismo propovijedali – ili ako drugoga Duha primate, kojega niste primili; ili drugo evanđelje, koje niste prigrlili – takva lijepo pòdnosíte.” (2 Kor 11,3-4) Zanimljiva je i poslanica Titu koja kaže: "Vjerodostojna je ovo riječ i hoću da to uporno tvrdiš te da oni koji su povjerovali Bogu uznastoje prednjačiti dobrim djelima. To je dobro i korisno ljudima. A ludih se raspra, i rodoslovlja, i svađa, i sukoba zakonskih kloni: beskorisni su i isprazni. S krivovjercem nakon prvoga i drugog upozorenja prekini znajući da je izopačen i da griješi: on sam sebe osuđuje” (Tit 3,8-10) Dapače, cijeli život apostola Pavla je jedna velika selidba, gdje on putuje zajednicama po potrebi i naviješta Boga. Susreće se s prihvaćanjima i s neprihvaćanjima i sve to opisuje u svojim poslanicama. Iako nije pisana rukom Pavlovom, po nadahnuću se smatra Pavlovim djelom i tako i poslanica Hebrejima dava spomen o pridošlicama. Govoreći o Abrahamu kaže: "Vjerom pozvan, Abraham posluša i zaputi se u kraj koji je imao primiti u baštinu, zaputi se ne znajući kamo ide. Vjerom se kao pridošlica naseli u obećanoj zemlji kao u tuđini, prebivajući pod šatorima s Izakom i Jakovom,subaštinicima istog obećanja...”(Heb 11,8-10) Hebrejima dalje kaže: "U vjeri, svi su oni umrli , a da nisu zadobili obećanja, već su ih samo izdaleka vidjeli i pozdravili priznavši da su stranci i pridošlice na zemlji. Doista, koji tako govore, jasno očituju da domovinu traže. Dakako, da su oni mislili na onu iz koje su izišli, imali bi još prilike vratiti se u nju. Ali sad oni čeznu za boljom, to jest nebeskom.”(Heb 11,13-1,6) Potrebno je spomenuti i Drugu Ivanovu poslanicu koja govori malo drugačijim tonom I kaže: "Ako tko dolazi k vama i ne donosi tog(Kristovog) nauka, ne primajte ga u kuću I ne pozdravljajte ga. Jer tko ga pozdravlja,sudjeluje u njegovim zlim djelima.” (2 Iv 1,10)

Fenomen migracija razvio je brojne argumente na različitim stranama. Dok jedni naglašavaju potrebu pomoći onima u nevolji, drugi ističu potrebu mudrog razlučivanja smatrajući kako nečija nevolja može biti lažna. Pomoću citata iz Svetog Pisma može se zaključiti kako Bog poziva da

pomognemo svakome tko je u nevolji, tako i onima koji su otišli iz svoga doma. "Pridošlice" su pak dužni poštovati one u čiju zemlju dolaze kako i njihove običaje.

1.3. Populorum progressio Pavla VI.

Posljednji trojica papa često se, osim na Bibliju i koncile, pozivaju i na svog prethodnika papu Pavla VI. i njegovu encikliku *Populorum progressio*. Enciklika *Populorum progressio* govori o razvitku naroda, dotiče se brojnih pitanja poput pravde i mira, kolonizacije, sudara civilizacija, industrijalizacije, prava na vlasništvo, materijalizma i drugih. Sve navedeno može se promatrati kao uzrok i posljedica nevolja, sukoba i migracija. Opominjući, točnije vapeći za pomoć gladnima i potlačenima ne zaboravlja svetog Pavla koji kaže: "Tko neće da radi, neka i ne jede." (2 Sol 3,10) Škrtost je najočitiiji oblik nedovoljne moralne razvijenosti. Škrtost utječe i na oholost u korištenju dobara: "Nitko nije ovlašten da zadržava za svoju isključivu upotrebu ono što prelazi njegove potrebe, dok drugi nemaju ni ono nužno. Jednom riječi, pravo vlasništva ne smije se nikad ostvarivati na štetu zajedničkog dobra."⁸ Zemaljska dobra, kultura, kao i znanje služe za dobro čovjeka. Opismenjivanje je osnovni faktor ekonomskog i društvenog razvoja. "A čovjek nije uistinu čovjek osim onoliko koliko je gospodar vlastitih čina i sudac njihove vrijednosti, te u koliko sam postane subjekt svog napretka, u skladu s prirodom koju mu je dao njegov Stvoritelj i čije mogućnosti i zahtjeve on slobodno prihvaća."⁹ Svaka zemlja, neovisno o svom bogatstvu posjeduje svoju naslijeđenu civilizaciju. Ako one nose u sebi istinske ljudske vrijednosti, ne smije ih se žrtvovati poradi drugih civilizacija, kao što bi narod koji to dopusti izgubio samim tim najbolji dio sebe. "Prirodno je da zajednice koje su nedavno dobile političku samostalnost budu ljubomorne na svoje još krhko nacionalno jedinstvo i da se brinu oko njegova očuvanja. Normalno je također da narodi stare kulture budu ponosni na baštinu koju su naslijedili od svoje prošlosti."¹⁰ Bogati narodi imaju dužnost i obavezu skrbiti ispravno o siromašnim narodima ne čineći ih svojim robovima. Pavao VI. završava ovu encikliku mišlju kako je napredak novo ime mira. Potrebno je usmjeriti poglede na zemlje u razvoju, jer poboljšanjem uvjeta života suzbija se bijeda i nepravda. "Mir se gradi iz dana u dan težeći za redom koji je Bog htio, koji podrazumijeva sve potpuniju pravdu među ljudima."¹¹

⁸ Pavao VI., *Populorum progressio*, KS, Zagreb, 1991., str. 323.

⁹ *Isto*, str. 327.

¹⁰ *Isto*, str. 337.

¹¹ *Isto*, str. 342.

2. IVAN PAVAO II.

Ivan Pavao II. zalagao za kvalitetno proučavanje kršćanske antropologije. Misao vodilja bila mu je dostojanstvo čovjeka začeto u stvaranju čovjeka na sliku Božju. Tim je naukom postavio čvrste temelje morala i ljudskosti u ratom i ideologijama razrušenoj Europi. Razumio je probleme postratne Europe i svjetsku moralnu krizu. Iako je spajao različitosti i njegovao dijalog, od Istine nikada nije odustao. Njegov nauk o migracijama proizlazi iz nauka o čovjeku i potrebe čovjeka da njeguje i živi istinu.

2.1. Antropologija

2.1.1. Dostojanstvo

Govoreći o čovjeku, prvo što zapažamo jest razlika između muškarca i žene. "Na svoju sliku stvori Bog čovjeka, na sliku Božju on ga stvori, muško i žensko stvori ih." (Post 1,27) Knjiga Postanka, inače česta podloga papinih razmišljanja, govori o čovjeku – muškome i ženskome stvorenome na sliku Božju. Ta stvarnost temelj je ljudskog dostojanstva. Čovjek je stvoren u dva svoja oblika – muškome i ženskome. Čovjek kao zasebna jedinka u toj samoći postojanja razlikuje sebe od ostalih bića, ali se u samoći i otvara prema sebi sličnome biću, koji je i sam zasebna jedinka. Postoji se kao osoba pored druge osobe. Dvoje ljudi je u međusobnom odnosu i taj odnos ih povezuje te iskazuje njihovo zajedništvo jer postojanje pored druge osobe pokazuje i postojanje za tu osobu. Tamo gdje muškarac i žena bivaju svjesni svojih različitosti tu se događa i njihovo zajedništvo, tu se oni prepoznaju. Zajedništvo, posebno gledano kao bračno zajedništvo trenutak je bivanja na sliku Božju. Muškost i ženskost su prema Ivanu Pavlu II. dva utjelovljenja iste metafizičke samoće pred Bogom i prema svijetu, to su dva načina postojanja kao tijelo. U bračnom sjedinjenju dva metafizička načina postojanja događa se otajstvo stvaranja. Dva tijela u zajedništvu tvore novo tijelo i bivaju Bogu slični i po stvaranju. Kao što se osoba u samoći pored druge osobe otkriva i tako tvori odnos, tako i u Svetom Trojstvu postoji odnos između tri božanske osobe. Otac je otac u odnosu na Sina, a Sin je sin jer ima Oca, a Duh Sveti od njih dvojice proizlazi. Čovjek dakle sličnost Bogu vidi u mogućnosti stvaranja u zajedništvu osoba i u metafizičkoj samoći unutar jednog odnosa. U toj sličnosti Bogu leži čovjekovo neotuđivo dostojanstvo.

Kao što je prvi Adam prekinuo savez s Bogom, tako ga novi čovjek – Krist (komunikator Oca)¹² ponovno uspostavlja. Krist nas za slobodu oslobodi! Uz dostojanstvo osobe usko su vezani pojmovi Istine, slobode, ljubavi, milosrđa, rada i morala i zato Ivan Pavao drugi kaže: "Sjaj istine odsijeva u svim Stvoriteljevim djelima i napose u čovjeku koji je stvoren na sliku i priliku Božju: istina prosvjetljuje um i uobličuje slobodu čovjeka koji se tako upućuje da spozna i ljubi Gospodina..."¹³

2.1.2. Sloboda

Prvi ljudi su bili slobodni, mogli su jesti sa svih stabala osim s jednog stabla, stabla spoznaje dobra i zla. Sloboda koju su prvi ljudi poznavali nije slobodarska, već poznaje granice. Sloboda nije ograničena bez razloga, već kako ne bi bila destruktivna i ugrožavala i drugoga: "...mora se zaustaviti pred stablom spoznaje dobra i zla, budući da je pozvana prihvatiti moralni zakon što ga Bog daje čovjeku. Zapravo baš u tome prihvaćanju sloboda čovjeka nalazi svoje istinsko i potpuno ostvarenje. Bog koji je jedini dobar, savršeno poznaje što je dobro za čovjeka, i snagom vlastite ljubavi to mu podlaže u zapovijedima. Zakon Božji, dakle, ne umanjuje niti isključuje čovjekovu slobodu, naprotiv, on je jamči i promiče."¹⁴ Samo je Gospodin apsolutni vladar, i on je bez gospodara i slobodan. Tako u slobodi papa nalazi dostojanstvo čovjeka pa osvrćući se na Drugi Vatikanski koncil *Gaudium et spes* kaže: "Bog je htio čovjeka dati u ruke vlastite odluke tako da sam od sebe traži svoga Stvoritelja i da slobodno prianjajući uza nj dođe do potpuna i blažena savršenstva. Te riječi naznačuju čudesnu dubinu sudioništva u božanskome gospodstvu na koje je čovjek pozvan: pokazuju da se vlast čovjeka, u određenom smislu, proteže na samog čovjeka."¹⁵ Drugi vatikanski koncil kaže kako sloboda čovjeka nije zaničavana poslušnošću Bogu, već pošto Bog savršeno zna što je dobro za čovjeka, sloboda putem poslušnosti opstaje u istini i sukladna je dostojanstvu čovjeka. Dostojanstvo čovjeka zahtijeva da radi svjesno i slobodno, vođen svojim uvjerenjem i razumom a ne unutarnjim nagonom ili vanjskim pritiskom. Ako je Bog jedino dobro, kao što vjerujemo, a čovjek teži dobru, mora moći slobodno birati dobro i izbjegavati zlo. "Čovjek može spoznati dobro i zlo zahvaljujući onome razlikovanju dobra i zla što ga sam vrši putem svoga, posebice putem svoga razuma koji je prosvjetljen božanskom objavom i

¹² Ivan Pavao II., *Brzi Razvoj*, IKA, Zagreb, 2015., str. 21.

¹³ Ivan Pavao II., *Sjaj Istine*, KS, Zagreb, 1998., str. 55.

¹⁴ *Isto*, str. 55.

¹⁵ Dokumenti Drugog vatikanskog koncila, *Gaudium et spes* 17., KS, Zagreb, 2008., str. 673.

vjerom, na osnovi zakona što ga je Bog dao izabranom narodu..."¹⁶ Sloboda prestaje tamo gdje počinje sloboda drugoga, i stoga zakon i sloboda nisu suprotstavljeni već zajedno grade jedan red i sklad. Kada bismo pod slobodom smatrali slobodarski način slobode gdje je svakome sve dopušteno i koji kao takav vodi u kaos i destrukciju uvelike bi se odmakli od pravog poimanja slobode gdje čovjek slobodno pristaje biti što sličniji Bogu i tako svetac u zajedništvu s Bogom.

2.1.3. Savjest i istina

Prva definicija savjesti s kojom se svaki đak susreće jest da je savjest Božji glas u nama. Bog kaže: "Ja sam put, istina i život." (Iv 14,6) Ako je Bog istina, put (zakon) i život (postojanje i bivanje) a savjest njegov glas u nama, savjest je ona koja nam pomaže tražiti i naći istinu te nam tako pomaže biti. "Odnos koji postoji između čovjekove slobode i Božjega zakona ima svoje živo središte u srži osobe, odnosno u njezinoj moralnoj savjesti. U dubini savjesti čovjek otkriva zakon koji on sebi ne daje ali kojemu se mora pokoravati...čovjek naime ima u srcu zakon što mu ga je Bog upisao. U pokoravanju tom zakonu jest isto čovjekovo dostojanstvo, i po tom zakonu će mu se suditi." ¹⁷ Nikada se neće moći ocijeniti važnost razgovora čovjeka sa samim sobom, ali u tom razgovoru sa samim sobom djeluje savjest i o tome čovjek razgovara s Bogom, onim koji je uzrok i svrha čovjeka. Čovjekova savjest mora biti izgrađena po istini. Savjest nije nepogrešiva, ali pogreška savjesti mora biti plodom nesavladiva znanja, u protivnom, ako je greška savjesti plod savladiva znanja ili nebrige čovjeka da traži istinu i dobro, savjest gubi na svome dostojanstvu, ugrožava ga. Savjest dakle mora biti povezana s istinom, a u istini se očitava i sloboda i po njima dostojanstvo čovjeka. Kada čovjek poznaje istinu (Istinu) on je u potpunoj slobodi i po tome sličan Stvoritelju, prema u svojim mogućnostima, participira na dostojanstvu. Dostojanstvo čovjeka očituje se u njegovoj sličnosti s Bogom po participaciji na stvaralačkom planu, po savjesti koju imamo i po traženju istine. Sveti Augustin je rekao sljedeće : "za sebe si nas stvorio Gospodine i nemirno je srce naše dok ne otpočine u tebi." Ivan Pavo II. ovo naziva stvaralačkim nemirom i kaže: "u tom stvaralačkom nemiru kuca i teče ono najljudskije a to je traženje istine, nezasićena potreba za dobrim, glad za slobodom, težnja za lijepim i glas savjesti." ¹⁸

¹⁶ Ivan Pavao II., *Sjaj Istine*, KS, Zagreb, 1998., str. 66.

¹⁷ *Isto*, str. 81-82.

¹⁸ *Isto*, str. 81-82.

2.1.4. Dostojanstvo rada

U radu se očitava dostojanstvo čovjeka u stvorenosti na sliku Božju. U radu, pravljjenjem predmeta, obrađivanjem zemlje čovjek participira na Božjem planu stvaranja. Crkva u Postanku nalazi uvjerenje da je rad temeljna dimenzija ljudskog postojanja na zemlji. Čovjek je od Boga primio nalog od Stvoritelja da sebi podloži zemlju i da njome vlada. Čovjekovo vladanje zemljom odraz je Stvoriteljevog vladanja svemirom. "Postajući sve više gospodarom zemlje svojim radom i učvršćujući, također radom, svoje gospodarstvo nad vidljivim svijetom, čovjek u svakom slučaju i u svakoj fazi tog procesa ostaje na crti izvornog Stvoriteljevog plana: taj plan je nužno i nerazdvojivo vezan uz činjenicu da je čovjek, kao muško i žensko stvoren na sliku Božju."¹⁹ U radu se čovjek ostvaruje. Praveći, stvarajući nešto iz svoje mašte i misli čovjek i sebe ostvaruje. Čovjek u radu preobražava prirodu. Rad je ujedno i odgojitelj za čovjeka. Društvo je također povijesno i društveno utjelovljenje rada svih naraštaja.

¹⁹ Ivan Pavao II., *Radom Čovjeka*, KS, Zagreb, 1991., str. 473.

2.2. O migracijama

Ivan Pavao II. bio je svjedok zbivanja u ratnoj apokaliptičnoj Europi i jedan od zaslužnih ljudi za pad komunizma. Kao antropolog trudio se prodrijeti u srž čovjeka i objasniti zbivanja u društvu, no nije se libio govoriti istinu i moliti za prave vrijednosti. Migracije kroz Europu pojačano kolaju od Prvog svjetskog rata i iako na drugačiji način, one su i danas jako aktualno pitanje za Europu. Papa se zauzima za dobro svakog čovjeka no nikad ne odustaje od istine da je najveće dobro koje se može čovjeku napraviti jest – ukazati mu na Krista.

28.lipnja 1988.g osnovao je Papinsko vijeće za pastoral selilaca i migranata. Uputa vijeća "Kristova ljubav prema migrantima" reflektira papin nauk o migracijama

2.2.1. Euharistija – očitovanje zajedništva

Gospodin nam je po stvaranju na svoju sliku dao dostojanstvo. Savez koji je prvi čovjek grijehom prekinuo, obnovio je Krist-novi čovjek svojom mukom, smrti i uskrsnućem. Ono što se jednom u povijest dogodilo, uprisutnjuje se u misi pomoću simbola. Gospodin nam ostavlja euharistiju kao najizvršnji dar. Kad Crkva slavi euharistiju, spomen čin smrti i uskrsnuća Kristova, događaj spasenja je stvarno prisutan i tako se vrši djelo našeg otkupljenja. Euharistija izaziva eshatološku protegnutost koja izražava i učvršćuje zajedništvo s nebeskom crkvom. "Značajna posljedica eshatološke protegnutosti upisane u euharistiju također je činjenica da ona daje poticaj našem povijesnome hodu, polažući sjeme žive nade u svakodnevicu svačije posvećenosti vlastitim obavezama. Ako doista kršćanska vizija dovodi do gledanja novih nebesa i nove zemlje, to ne slabi, nego radije jača naš osjećaj odgovornosti prema današnjem svijetu." ²⁰ Svijet po Božjem planu jest svijet po mjeri čovjeka, za dobro čovjeka. I u svetosti euharistije i njezinom tumačenju papa ukazuje na dostojanstvo čovjeka i našu stvarnost na ovom svijetu. Euharistija je središte i vrhunac života Crkve. "Euharistija je sakrament u kojem je najpotpunije izraženo naše novo biće u kojem nam sam Krist neprestano i uvijek na nov način svjedoči u Duhu Svetom da

²⁰ Ivan Pavao II., *Ecclesia de Eucharistia*, Verbum, Split, 2005., str. 23.

svaki od nas kao sudionik tajne Otkupljenja ima pravo na plodove sinovskog izmirenja s Bogom.²¹ U molitvi i predanju, cijela Crkva stoji pred Gospodinom. Euharistija nije osobni čin, već molitva Crkve i tako ukazuje na našu upućenost jednih na druge i na naše odnose, kako međusobno tako i s Bogom. Ona stvara zajedništvo i odgaja za zajedništvo. Blagovati tijelo Kristovo nedolično je bez oprostjenja grijeha. Za oprostjenje grijeha potrebno je iskreno kajanje i ne činjenje grijeha. I pokora i euharistija sudjeluju tako na čovjekovom traženju istine, oštrenju savjesti i participiraju na njegovom dostojanstvu. "Čuvajući sakrament Pokore Crkva izričito potvrđuje svoju vjeru u otajstva Otkupljenja, kao živu i oživljujuću stvarnost koja odgovara unutarnjoj istini čovjeka,... i željama ljudske savjesti."²² Ujedno svijest o euharistiji svijest je o Božjem činu spasenja za sve ljude. Bog poslao svoga Sina za otkupljenje naših grijeha, ostavio nam euharistiju za hranu i preko nje nas uči ljubavi i milosrđu. Blagujući Tijelo Kristovo sada primamo zalog za vječno spasenje, gledajući u novo nebo i novu zemlju budi nam se posebna briga za ovu zemlju u kojoj sada baštinimo zalog skorašnje punine spasenja. Kao što sveti Pavao kaže "nema više Židov,Grk.."(Gal 3,26) u Kristu smo svi jednaki nevezano za našu zemlju ili naciju. Upravo u današnjem svijetu nepravde i jada Crkva treba sjati više no ikada. Sinoptici smještaju ustanovu euharistije u Ivanovo evanđelje, upravo gdje Ivan donosi izvještaj o pranju nogu- Krist je došao služiti. Euharistija potiče na zauzetost oko preoblikovanja života što upravo ističe tu eshatološku napetost kojoj svi kršćani trebaju željeti i prema kojoj svi trebaju živjeti.

Podloga rada pastorala migranta temelji se na euharistiji. "Euharistija je okus vječnosti u vremenu, Božja prisutnost i zajedništvo s njim;po svojoj je naravi donositeljica milosti u ljudsku povijest."²³

Grčki jezik donosi naziv Diabolos za vraga, što u prijevodu znači "onaj koji dijeli". Sukobi se događaju upravo podjelama i svađama među ljudima. Razmišljajući o Crkvi kao tijelu Kristovu i vlastitoj pripadnosti njemu , kršćanin je pozvan primiti, pomoći i zaštititi ne praveći razlike u dostojanstvu ljudi.

²¹ Ivan Pavao II., *Otkupitelj čovjeka*, KS, Zagreb, 1997., str. 65.

²² *Isto*, str. 68.

²³ Ivan Pavao II., *Ecclesia in Europa*, Verbum, Split, 2003., str. 73.

2.2.2. Uzroci i mogućnosti migracija

Čovjek stvoren na sliku Božju ima dostojanstvo, savjest i u neprekidnoj je potrazi za istinom. Istina koju kršćani vjeruju jest da je Bog po svome milosrđu dao svoga Sina za otkupljenje naših grijeha. Milosrdno djelovanje u sebi sadrži i pojam oprosta i pravde. Oprost i pravda djeluju u trenucima grijeha. Milosrđe je primano od koljena do koljena. Današnje pokoljenje uživa plodove rada i razvijenosti tehnike koji su posljedica rada prijašnjih pokoljenja. Problem novog pokoljenja čovjekova je višestruka ograničenost u sukobu s neograničenosti čovjekovih želja. "I dok ga privlače mnoge stvari, neposredno je prisiljen među njima birati i nekih se odricati. Štoviše kako je slab i grešnik nerijetko čini ono što neće, a što bi htio, ne čini. Prema tome, čovjeka muči podijeljenost u njemu samom, a odatle se rađaju tako brojni i toliki razdori također u društvu."²⁴ U ovim riječima otkriva se korijen današnjih događanja u svijetu- ratova, prisilnog i neprisilnog izbjeglištva, neimaštine i zlobe općenito. "Čovjek s pravom osjeća strah da postane žrtvom nasilja koje će ga lišiti nutarnje slobode, mogućnosti da javno izražava istinu u koju je uvjeren, vjeru koju ispovijeda, sposobnosti da sluša glas svoje savjesti koji mu pokazuje pravi put."²⁵

Migracije nastaju zbog ratova, vremenskih neprilika, pretjeranog nacionalizma te su čak poticane sa strane bogatih zemalja. Pretjerani nacionalizam stvara političke, vjerske i etničke sukobe pa čak i mržnju, zbog čega određene skupine bivaju marginalizirane te osuđene na traženje boljeg okruženja. Bogate zemlje svojim političkim igrama potiču migracije kako bi ljudi iz siromašnijih krajeva došli i počeli raditi poslove koje domicilno stanovništvo ne želi. Također, mnogi su potaknuti na selidbu i od svojih vlada kako bi zaradili novce i slali ih svojim domovima.

Fenomen migracija izazov je za sve kršćane i za njihovu vjeru. Upoznajući nove ljude otvara se plodno tlo za dijalog s drugim kulturama, razmjenu znanja i iskustava kao i već spomenuta prilika za evangelizaciju. Bez obzira na boju kože, vjeroispovijest ili kulturu svaki je čovjek jednako vrijedan i s toga je naša zadaća pomoći i zaštititi svakog čovjeka. Migracije su nove mogućnosti evangelizacije i dijaloga jer nas vjera poziva da budemo dobri domaćini. Usmjeravanje pogleda prema novoj zemlji i novom nebu, nužno potiče kršćane da osjećaju odgovornosti i za stanje na sadašnjoj zemlji. Čovjek je put Crkve.

²⁴ Ivan Pavao II., *Redemptor hominis*, KS, Zagreb, 1997., str. 36.

²⁵ Ivan Pavao II., *Sjaj istine*, KS, Zagreb, 1998., str. 55.

2.2.3. *Kultura prihvaćanja*

Govoreći o fenomenu migracija nemoguće se ne osvrnuti na stanje u Europi. "Budućnost europske civilizacije u velikoj mjeri ovisi o odlučnoj obrani i promicanju vrednota života, srži njezine kulturne baštine."²⁶ Potrebno je izgraditi gradove dostojne čovjeka koji je moguće graditi u susretu biblijske poruke s razumom i kako je upravo taj susret osnova za suživot po mjeri čovjeka. Europa je u novom procesu preobrazbe gdje je potrebno da ona ponovno otkrije svoj pravi identitet, a to će započeti mirenjem europskih naroda u istini i pravdi. "Kršćanin i kršćanske zajednice žive duboko ukorijenjeni u život svojih naroda i znak su evanđelja, u vjernosti svojoj domovini, svom narodu, narodnoj kulturi, sveudilj u slobodi koju je Krist donio. Kršćanstvo je otvoreno sveopćem bratstvu jer su svi ljudi djeca istog oca i braća u Kristu."²⁷ Europa ne smije ostati zatvorena u sebi i za sebe, mora i treba biti zainteresirana za cijeli svijet.

Kao što je ljudsko pravo migrirati, tako i države koje primaju migrante imaju pravo na traženje poštivanja određenih zakona i uređenja. "Crkva otvara svoja vrata i postaje kućom u koju svi mogu ući i u njoj zadovoljno živjeti, očuvavši svoju kulturu i vlastite predaje ako nisu u suprotnosti s evanđeljem."²⁸ Inkulturacija počinje slušanjem.

Nije dovoljno samo humanitarno pomoći jer su kršćani zaduženi za promicanje istinske kulture prihvaćanja koja cijeni istinske ljudske vrijednosti. "Svatko se mora zauzimati za rast zrele kulture prihvaćanja, koja vodeći računa o jednakom dostojanstvu svake osobe i o obveznoj solidarnosti prema slabijima, traži da svakom useljeniku budu priznata osnovna prava. Javne su vlasti dužne nadzirati migracijske tokove, vodeći računa o zahtjevima općeg dobra. Prihvaćanje se uvijek mora ostvarivati uz poštivanje zakona, pa stoga, kad je neophodno, mora biti povezano s odlučnim suzbijanjem zloporaba."²⁹

²⁶ Ivan Pavao II., *Ecclesia in Europa*, Verbum, Split, 2003., str. 89.

²⁷ Ivan Pavao II., *Redemptoris Missio*, KS, Zagreb, 1991., str. 65.

²⁸ *Isto*, str. 39.

²⁹ Ivan Pavao II., *Ecclesia in Europa*, Verbum, Split, 2003., str. 93.

2.2.4. Pastoralne smjernice

Papa ističe važnost pučke pobožnosti selioca kako i potrebu oblikovanja liturgije koja će biti pozornija na povijesnu i antropološku dimenziju selilaštva. U ovim velikim pastoralnim potrebama, potrebno je i uključivanje vjernika laika u pomoć svećenicima u skladu s odredbama kanonskog prava. Seliocima katolicima istočnog obreda potrebno je ustupiti mjesto za vršenjem njima vlastitog liturgijskog obreda dok se seliocima pripadnicima drugih crkava može pomoći tako da im biskupi ustupe neke crkve ili crkvena zdanja kako bi mogli vršiti svoje obrede.

Osvrćući se na Drugi vatikanski sabor nastaju posebne pastoralne odluke glede prihvata selilaca: potrebno je pastoralno se brinuti za svaku posebnu etičku ili obrednu skupinu, brigu za selioce potrebno je „koliko je to moguće, prepustiti prezbiterima jezika, Crkve ili kulture selioca te je potrebno obratiti pažnju na jezik selioca kojim oni izražavaju svoju kulturu, mentalitet i razmišljanja.

Što se tiče selioca drugih vjeroispovijesti mora im se pomoći da sačuvaju vrhunaravan pogled na život. S njima je potrebno stupiti u dijalog, a taj se dijalog mora voditi i ostvarivati u uvjerenju da je Crkva redoviti put spasenja i da samo ona posjeduje puninu spasenja. Najveća pomoć i ljubav koja se seliocima drugih vjeroispovijesti može pružiti jest upoznati ih s Isusom Kristom. Pozivajući se na Drugi vatikanski sabor priznajemo da u drugim religijama postoje klice spasenja ali u dijalogu s drugim religijama ne smije se odstupiti od toga da Crkva ima puninu spasenja. Zadaća kršćana je posebno, pomoći useljenicima da pronađu svoje mjesto u novom okruženju i prihvate i poštuju zakone države u koju su došli. I samim kršćanima je potrebno odreći se materijalizma, moralnog relativizma i vjerske ravnodušnosti.

I kler i laici imaju svoje mjesto u pastoralu izbjeglica, no ono što je posebno bitno jesu zadaće dušobrižnika a to je čuvati etnički, kulturni, jezični i obredni identitet selioca, voditi putem prave integracije i izbjegavati stvaranje kulturnih geta kako i oblikovati misionarski i evangelizacijski duh, dijeliti prilike selioca i biti sposoban prilagoditi se.

Nauk Ivana Pavla o migracijama može se sažeti jednom njegovom rečenicom kojom moli za Europu: "Crkvo u Europi, svakog dana obnovljenom svježinom prihvaćaj dar ljubavi što ti ga Gospodin pruža i

za koji te osposobljava. Od njega nauči sadržaj i mjeru ljubavi. I budi crkva blaženstava, uvijek suobličena Kristu.”³⁰

2.2.5. *O Islamu*

U govoru o seliocima potrebno je posebno se obratiti muslimanima govoreći prvo o zajedničkim karakteristikama obje vjere a to su: vjerovanje u jednog Boga, post, molitva, hodočašće i pokora kako bi se potom nadali da će kod muslimanske braće porasti svijest o temeljnim slobodama, jednakom dostojanstvu muškarca i žene, demokratskom obliku upravljanja društvom i zdravom laicitetu države kao neporecivim načelima. Dijalog s islamom mora se voditi razborito, s jasnim idejama o njegovim mogućnostima i njegovim granicama i s pouzdanjem u Božji spasiteljski plan. Treba biti svjestan jaza između europske kršćanske kulture i islamske misli. Potrebno je poticati kršćane da upoznaju islam kako bi se prema njemu znali odnositi. "Dok od europskih ustanova traži da u Europi promiču religijsku slobodu, Crkva mora zahtijevati da se recipročno jamčenje religijske slobode poštuje i u zemljama različite religijske tradicije u kojima su kršćani u manjini...razumljivo je čuđenje i osjećaj razočaranja kršćana koji ,primjerice u Europi, prihvaćaju vjernike drugih religija omogućujući im vršenje njihova bogoslužja, a istodobno vide da se kršćansko bogoštovlje zabranjuje u zemljama gdje su ti vjernici u većini i jedino svoju religiju dopuštaju i promiču. Ljudsko biće ima pravo na vjersku slobodu i svi, u svim dijelovima svijeta, moraju biti slobodni od pritiska bilo pojedinaca bilo društvenih skupina.”³¹

³⁰ *Isto*, str. 95.

³¹ *Isto*, str. 59.

2.2.6. *Dijalog, ne prozelitizam*

Međunarodni dan migranata i selioca obilježava se svake godine. Sveta stolica već dulje vrijeme poruke za taj bitan dan šalje nekoliko mjeseci unaprijed. Poruke pape Ivana Pavla II. iznose sve ono što je već rekao u svojim enciklikama. Sve njegove misli imaju snažno uporište u Svetom pismu. Sveti Pavao pozivao je kršćane da poštuju vlast. Sam Isus nije kršio državne zakone, pred Pilatom je govorio o kraljevstvu ovoga svijeta i o svom kraljevstvu koje nije od ovoga svijeta. Dakle, Ivan Pavao II. oštar je u pitanju ilegalnih migracija i protiv njih je. Smatra kako bi socijalne i karitativne organizacije trebale s vlastima naći razumno rješenje za imigraciju, no samo ako je legalna. Uloga Crkve ne staje na karitativnim djelatnostima. Crkva treba širiti katoličku vjeru među migrantima. Papa kaže kako je najveće dobro koje možemo nekome ponuditi jest navještaj Isusa Krista. Osnovno, fundamentalno zajedništvo koje papa spominje u svojim porukama temelji na stvorenosti čovjeka na sliku Božju i to je zajedništvo koje je iznad svake podjele i nadilazi pojmove rase, nacije i kulture. Globalizacija može biti prilika za povezivanje svih nacija u jednu veliku obitelj čovječanstva ako se tome pristupa sa stanovišta dijaloga i međusobnog poštovanja različitosti.

Za vrijeme pontifikata Ivana Pavla II. u Balamandu u Libanonu 1993.g sastala se Međunarodna mješovita komisija za teološki dijalog između Katoličke i Pravoslavne crkve na svojem sedmom plenarnom zasjedanju. Za temeljni problem neslaganja pravoslavni predstavnici naveli su prozelitizam. Pravoslavna crkva smatrala je kako Katolička crkva prozelitizmom dobiva vjernike na svoju stranu.³² Na temelju istog pojma, prozelitizma, Ivan Pavao II. pretrpio je optužbe i u pitanju migracija. Njegov nauk da kršćanin mora i treba uz humanitarnu pomoć ponuditi Krista, shvaćen je kao nasilno širenje kršćanstva. Ivan Pavao II. zalagao se za dijalog. Upravo je dijalog ono što novu evangelizaciju odvaja od prozelitizma.³³ Ivan Pavao II, učio je kako kršćanin u dijalogu ne smije odustati od Krista no njegove poruke mira i traženja oprostaja svjedoče kako je papa protiv svakog prozelitizma i za dijalog.

³² Usp. Ratko Perić, "Četvrti temeljni dokument. La quatrième document fondamental", *Crkva u svijetu*, 29/1/1994, str. 64.

³³ Usp. Edvard Punda, "Dijaloško usmjerenje Crkve u nauku i djelovanju postkonzilskih papa", *Bogoslovska smotra*, 87/3/2017, str. 617–634.

2.3. Papinsko vijeće za pastoral migranata i selilaca

Ivan Pavao II. dao je 28.lipnja 2019.g Apostolsku konstituciju o Rimskoj kuriji pod nazivom "Pastor bonus". Konstitucija sadrži 193 članka u 9 poglavlja. Sedmo poglavlje odnosi se na Papinska vijeća. Jedno od vijeća koje je ovom uredbom oživjelo jesti i Papinsko vijeće za duhovnu brigu oko selilaca i putnika (čl 149,150,151).

Pastor bonus iznosi kako Papinsko vijeće za duhovnu brigu oko selilaca i putnika revno istražuje pitanja koja se tiču problema migracija³⁴. Vijeće nastoji u partikularnim Crkvama uspostaviti odgovarajući pastoral i osvijestiti kršćanski puk o ovom problemu.³⁵ Također, Vijeće se trudi svima koji putuju iz raznih razloga priskrbiti odgovarajuću pastoralnu skrb.³⁶

2.3.1. Uputa "Kristova ljubav prema seliocima"

Papinsko vijeće za tumačenje zakonskih tekstova izdalo je 2004.g Uputu "Kristova ljubav prema seliocima". Vijeće u toj Uputi iznosi pastoralne smjernice za brigu o migrantima i seliocima, vodeći se čvrsto člancima kojima je osnovano. Također, Vijeće se često u svojim izvorima referira na nauk Ivana Pavla II. ,točnije na njegove enciklike i govore.

³⁴ Ivan Pavao II., *Pastor bonus*; Papinska vijeća: Čl.149 – Vijeće usmjerava pastoralnu brigu Crkve na posebne potrebe onih koji su prisiljeni napustiti domovinsko tlo ili ga uopće nemaju; isto tako s primjerenom revnošću istražuje pitanja koja se tiču ovog problema.

³⁵ Ivan Pavao II., *Pastor bonus*; Papinska vijeća: Čl.150 §1 Vijeće nastoji da se u partikularnim Crkvama posvećuje djelotvorna i vlastita duhovna briga, ako je potrebno i preko odgovarajućih pastoralnih tijela, bilo izbjeglicama i prognanicima, bilo seliocima, nomadima i članovima cirkusa. §2 Podupire jednako tako u istim Crkvama pastoralnu brigu za pomorce,i one koji plove i one u lukama, osobito preko Djela apostolata na moru, nad kojim vrši vrhovno vodstvo. §3 Istu brigu posvećuje onima koji vrše službu ili rade u zračnim lukama ili u samim zrakoplovima. §4 Nastoji da kršćanski puk, osobito prigodom proslave Svjetskog dan selilaca i prognanika, postane svjestan njihovih potreba i da prema njima djelotvorno pokazuje svoj bratski duh.

³⁶ Ivan Pavao II., *Pastor bonus*, Papinska vijeća: Čl. 151 – Trudi se da putovanja poduzeta iz pobožnosti ili radi učenja ili radi odmora pridonose moralnom i vjerskom odgoju i obrazovanju vjernika, i pomaže partikularnim Crkvama da svi koji zbog toga borave izvan svoga prebivališta, mogu imati prikladnu pastoralnu brigu.

2.3.1.1. Nauk i pastoralne smjernice

Podloga rada Papinskog vijeća za selioce i migrante temelji se na euharistiji. "Pritjelovljenje Kristu,ostvareno po krštenju ,neprestano se obnavlja i učvršćuje dioništvom u euharistijskoj žrtvi...ne samo da svaki od nas prima Krista već također Krist prima svakoga od nas. On sklapa prijateljstvo s nama!... Svojim sjedinjenjem s Kristom, narod novog saveza , daleko od toga da se zatvara u samoga sebe, postaje sakrament za čovječanstvo...Tako se euharistija postavlja kao izvor i vrhunac čitave evangelizacije, jer je njezin cilj zajedništvo ljudi s Kristom i u njemu s Ocem i Duhom Svetim."³⁷

Vijeće ističe nauk o euharistijskom zajedništvu."Klicama rasula među ljudima,koje je, kako to pokazuje svakodnevno iskustvo ,zbog grijeha toliko ukorijenjeno u čovječanstvu,suprotstavlja se preporoditeljska snaga jedinstva tijela Kristova. Euharistija,izgrađujući Crkvu,upravo zbog toga stvara zajedništvo među ljudima."³⁸

Pastoral migranata temelji se na euharistijskom zajedništvu, te se širi na razlučivanje uzroka i posljedica ovog fenomena. Svjesni opasnosti poput trgovine ljudima i razdvajanja obitelji koji fenomen migracija donosi potrebno je istaknuti kako svaki selilac ima neotuđiva ljudska prava koja se moraju poštivati u svim situacijama.³⁹

Migracije su prilika za upoznavanje i dijalog različitih kultura te se "različiti kulturni identiteti moraju otvoriti sveobuhvatnom pogledu na svijet i pri tom nipošto ne smiju napustiti vlastite pozitivne sastavnice,nego ih staviti u službu čovječanstva."⁴⁰ Dijalog kultura događa se pozornim slušanjem te "to slušanje i upoznavanje vode razlučivanju vrijednosti i protuvrijednosti prisutnih u njihovoj kulturi ...snošljivost tu nije dovoljna,potrebno je neko uživljavanje u svijet drugoga te poštivanje."⁴¹

Vijeće razumije potrebu očuvanja vlastitog identiteta jer oslušivanje drugoga podrazumijeva vlastito poznavanje: "to zahtjeva da katoličke zajednice još više cijene svoj vlastiti identitet, preispituju vlastitu vjernost Kristu, dobro upoznaju sadržaje svoje vjere te se zauzimaju u svjedočenju Isusa, Gospodina i Evanđelja. To je nužni preduvjet raspoloživosti za dijalog koji će biti iskren, otvoren i pun

³⁷ Papinsko vijeće za Pastoral selilaca I putnika, "Uputa Kristova ljubav prema migrantima", KS, Zagreb, 2005, str. 27-28.

³⁸ *Isto*, str. 31.

³⁹ *Isto*, str. 15.

⁴⁰ *Isto*, str. 42.

⁴¹ *Isto*, str. 43.

poštivanja prema svima, no nikako naivan i nespreman.⁴² Također, svjesno je razlike islamske kulture, te ističe kako je potrebno slučaju mješovitih brakova pobrinuti se da obje strane dobro upoznaju vjeru druge strane te i to kako će u slučaju krštenja djece katolička strana morati zauzeti čvrst stav o onome što Crkva zahtjeva.⁴³

Uputa završava potvrđivanjem srži nauka Crkve iz kojeg jasno proizlazi pastoral migranata "Migracije, dakle, pružaju Crkvi povijesnu priliku da dokaže svoje četiri poznate značajke: ona je jedna jer, u određenom smislu, izražava jedinstvo cijele obitelji; ona je sveta kako bi služila na posvećenje svih ljudi i kako bi se u njoj posvećivalo ime Božje; ona je katolička u svojoj otvorenosti u različitostima među kojima treba uspostaviti sklad i ona je apostolska jer je također zauzeta u prožimanju evanđeoskim vrijednostima cijelog čovjeka i svih ljudi."⁴⁴

⁴² *Isto*, str. 64.

⁴³ *Isto*, str. 69.

⁴⁴ *Isto*, str. 94.

3. BENEDIKT XVI.

Joseph Ratzinger poznat je kao papa teolog. Bio je blizak suradnik i pomoć svoga prethodnika Ivana Pavla II. Tijekom svog pontifikata Ratzinger je naglašavao bitnost istine, kulture te govorio o problemima diktature relativizma i fenomenu tolerancije. Njegova razmišljanja o toleranciji posebno su zanimljiva. Papa se pita: možemo li o toleranciji govoriti kao o negativnom pojmu? Tolerirati nekoga znači u prenesenom smislu trpjeti ga, a čovjeka je potrebno prihvatiti i razumjeti.

3.1. Antropologija

3.1.1. Diktatura relativizma

Benedikt XVI. proučava stanje u društvu koje naziva diktaturom relativizma. To stanje prikazuje borbu dva pogleda na svijet, gdje jedan pogled ima stalna i trajna moralna načela, a drugi upravo suprotno, smatra kako je sve relativno, tj promjenjivo s obzirom na vrijeme i prilike. Još od vremena francuske revolucije ovaj drugi, relativni pogled na svijet u stalnom je porastu na području Europe. Uz govor o diktaturi relativizma usko je vezan i promišljaj o istini. Za pogled na svijet trajnih i stalnih načela i istina je stalna, dok je u relativizmu i istina promjenjiva-tu se krije jedna od opasnosti ove umne diktature. Bez obzira na pojedine kulturološke različitosti i običaje, pa čak i vjersku praksu, istina kao takva je nepromjenjiva iako relativizam silno nastoji razliku između istinitog i neistinitog dokinuti. "Očito je da je pojam istine dospio pod sumnju. Točno je da je bio mnogo zlorabljen. U ime istine dolazilo je do netolerancije i okrutnosti. Zato se bojimo kada netko kaže: to je istina ili čak: ja posjedujem istinu. Mi je nikada ne posjedujemo, u najboljem slučaju ona posjeduje nas. Nitko neće poricati da moramo biti oprezni i pažljivi u polaganju prava na istinu. Ali jednostavno je odbaciti kao nedostižnu, djeluje upravo rušilački."⁴⁵ Suprotno mnogim filozofskim mišljenjima Ratzinger tvrdi kako čovjek jest sposoban za istinu i kako je on mora tražiti. Pojam isitne papa usko vezuje uz ljubav. "Istinu valja tražiti, pronalaziti i izražavati u ekonomiji ljubavi, no isto tako i ljubav valja razumijevati, potvrđivati i vježbati u svjetlu istine. To čineći nećemo samo služiti ljubavi rasvijetljenoj

⁴⁵ Benedikt XVI., *Svjetlo svijeta*, Verbum, Split, 2010., str. 67.

istinom, već ćemo pridonijeti ovjerodostojenju istine, pokazujući snagu njezine autentičnosti i uvjerljivosti u konkretnosti društvenog življenja. Danas u društvenom i kulturalnom kontekstu koji istinu relativizira, za nju ne haje ili je čak odbacuje, to je nemala zadaća.”⁴⁶ Danas je na snazi neka nova vrsta netolerancije. U javnim zgradama uklanjaju se križevi kako se pripadnike drugih vjera ne bi uvrijedilo, a istim tim činom povrjeđuje se nemalu populaciju kršćana, uklanjajući samo njihov simbol. U toj diktaturi relativizma razum postaje neprijatelj slobode. Ratzinger ističe kako se nikoga ne sili da postane kršćanin, ali da se tako ne treba ni kršćane siliti da podlegnu tom novom relativnom religijskom sustavu. “Razum koji ne zna prepoznati drugo osim sebe sama i sigurnih empirijskih spoznaja ostaje nepokretan i nestaje... Samo razum koji je otvoren i Bogu, samo razum koji moral ne veže za subjektivno područje ili koji ga ne svodi na puku procjenu, može se suprotstaviti zloporabi pojma Boga, patologijama religije i može ponuditi ozdravljenje.”⁴⁷

3.1.2. *Ljubav u istini*

Kao što smo već prije uvidjeli Ratzinger povezuje pojmove istine i ljubavi te ih koristi kao podlogu za razumijevanje među kulturama. Ljubav je izvanredna snaga koja svoj izvor i uporište ima u Bogu i koja čovjeka potiče na pravednost i mir. Temom migracija bavi se socijalni nauk Crkve, a Ratzinger smatra kako je upravo ljubav temeljni i najizvršniji put tog nauka. “Ona oživotvoruje osobni odnos s Bogom i bližnjima, ona je načelo odnosa ne samo među prijateljima, članovima obitelji i manjih grupa, nego, dapače, načelo društvenih, ekonomskih i političkih odnosa.”⁴⁸ Ljubav ne ide bez istine, kao što istina ne ide bez ljubavi. Kao što evanđelje govori: Istina će vas osloboditi! i to se potvrđuje u ljubavi. Istinska ljubav nije nametnuta ili zapovjeđena, ona je slobodna. Na koncu, Isusovo pashalno otajstvo jest istina koja se događa u ljubavi za nas. “Istina je svjetlo koje ljubavi daje smisao i vrijednost. To je istodobno svjetlo i razuma i vjere, po kojemu um prispijeva k naravnoj i nadnaravnoj istini ljubavi; uz njezinu pomoć dohvaća značenje darivanja, prihvaćanja i zajedništva. Ljubav bez istine upada u sentimentalizam.”⁴⁹ Migracije u svojoj pozadini kao i u svom događanju nose razne probleme. Susrećući se s migrantima razmišljamo o uzorcima njihove migracije kao što su rat, siromaštvo,

⁴⁶ Benedikt XVI., *Ljubav u Istini*, KS, Zagreb, 2009., str. 7.

⁴⁷ Joseph Ratzinger, *Europa*, Verbum, Split, 2013., str. 95.

⁴⁸ Benedikt XVI., *Ljubav u Istini*, KS, Zagreb, 2009., str. 6.

⁴⁹ *Isto*, str. 7.

prirodom uništena staništa i razni vjerski i politički progoni. Također, tu su i opasnosti tijekom migracije kao opasnosti trgovinom ljudi i razdora mnogobrojnih obitelji. Naposljetku problem se rađa i u neskladu nagle pojave brojnih kultura na jednom prostoru. Do rješenja ovih problema može se doći samo zajedničkim radom i trudom, a toga nema bez razumijevanja i poštovanja. "Ljubav je logos koji stvara dija-logos, a time i komunikaciju i zajedništvo. Pomažući ljudima da iziđu iz svojih subjektivnih mišljenja i dojmova, istina ih privoljuje da uzidu ponad kulturalnih i povijesnih uvjetovanosti i susretnu se u prosuđivanju vrijednosti i biti stvari."⁵⁰ U dijalogu čovjek upoznaje drugoga, pa i samoga sebe. U susretu s drugim čovjek otkriva svoje granice i mogućnosti. Prava i odgovornosti traže ljubav i pravednost. "Ljubav, s jedne strane, zahtjeva pravednost: priznavanje i poštivanje legitimnih prava pojedinca i naroda. Ona se trsi oko podizanja zemaljskog grada, utemeljenog na pravu i pravednosti. No, s druge strane, ljubav nadvisuje pravednost, dopunjujući je u logici dara i praštanja. Zemaljski grad ne promiču samo odnosi prava i dužnosti, nego, još više i još preče, odnosi velikodušne besplatnosti, milosrđa i zajedništva."⁵¹ Uz govor o ljubavi, istini, pravednosti neizbježno ide i govor o znanju. Djela proizvedena samo iz znanja, isključujući ljubav, pravednost, mogu nanijeti više zla nego koristi. "Ljubav ne isključuje znanje, nego ga, štoviše, zahtijeva, promiče, i iznutra oživljuje. Znanje pak, nikad nije isključivo djelo uma. Ono naravno, može biti svedeno na izračun i eksperiment, ipak, želi li postati mudrost koja je kadra usmjeravati čovjeka u svjetlu njegovih početaka i posljednjeg cilja, ono mora biti začinjeno solju ljubavi. Činidba je bez znanja slijepa, a znanje bez ljubavi jalovo."⁵² Istina, ljubav, pravednost i znanje vrijednosti su kojima čovjek ako ne kulturološki, bar naravno teži. Ono što dijelom razlikuje kulture jest poredak ovih vrijednosti, čija pretjerana upotreba, naglašenost samo jedne vrijednosti ili zlorababa može rezultirati lošim stanjem. Ovim dolazimo do važnosti kulture kako općenito za ljudski rod, tako pogotovo fenomen migracija.

⁵⁰ *Isto*, str. 8.

⁵¹ *Isto*, str. 11.

⁵² *Isto*, str. 48.

3.2. O migracijama

3.2.1. Europska Kultura

Kao temelje europske kulture i identiteta Ratzinger ističe monogaman brak i obitelj. Monogaman brak i obitelj tvorena na takvom braku stvarala je tijekom vremena posebno jak oblik vjernosti i odricanja. Upravo na takvoj vjernosti i odricanju stvorena je ona jaka Europa sa svojim neosvojivim temeljima. Upravo kada se institucija takvog monogamnog braka i obitelji počela sama urušavati potpomognuta raznim čimbenicima sa strane, Europa je počela kopnjeti i gubiti svoj identitet što je dovelo do raznih sukoba kako političkih, tako i etičkih i vjerskih. Samoća je najdublji oblik siromaštva koje čovjek može doživjeti. Ta samoća uzrokovana raspadom institucije braka i obitelji, vodi čovjeka u traženje sebe na raznim poljima koja često nakon kratkotrajnog adrenalina vode u još veće razočaranje. "Siromaštva često nastaju zbog odbacivanja Božje ljubavi, toga iskonskog tragičnog zatvaranja čovjeka u samoga sebe, koji pritom misli da je sam sebi dostatan, ili pak da je tek beznačajna i prolazna pojava, stranac u slučajno stvorenom svemiru."⁵³ Ponovnim otkrivanjem bitnosti institucije braka i obitelji, možemo svjedočiti razvoju naroda koji se na koncu i ponaša kao velika obitelj. Ono što čovjek može živjeti u svojoj obitelji, to obitelji mogu živjeti u svome narodu. Uloge, poštovanje, ljubav i sigurnost doživljene u naravnoj obitelji, prenose se na narod. "Čovjek se, kao stvorenje duhovne naravi, ostvaruje u interpersonalnim odnosima. Što ih autentičnije živi to više sazrijeva i njegov osobni identitet. On donosi vrijednosni sud o sebi stavljajući se u odnos s drugima i s Bogom, a ne izolirajući se od njih. Zato su ti odnosi od temeljne važnosti. Sve to također vrijedi i za narode: njihovu razvoju neobično koristi metafizičko razumijevanje odnosa među osobama."⁵⁴

Raspad vrijednosti obitelji nosi sa sobom mijenjanje vrijednosne ljestvice te tako, bez poznavanja sebe i Boga, čovjek na pijedestal stavlja moć, zaradu i status. "Duhovni stavovi određuju gospodarska ponašanja, sa svoje pak strane gospodarske situacije retroaktivno utječu na prosuđivanje religije i morala."⁵⁵ Iako se na prvi pogled možda ne čini tako, ovo su pojave koje bitno utječu na neke od problema migracija. Bogati sloj društva, zbog ovakve deformacije sustava vrijednosti, umjesto da

⁵³ Isto, str. 93.

⁵⁴ Isto, str. 95.

⁵⁵ Joseph Ratzinger, *Europa*, Verbum, Split, 2013., str. 37.

pomogne siromašne zemlje i krajeve te spriječi ratne sukobe i humanitarne katastrofe, nerijetko i sam ih uzrokujući, izlaže dio stanovništva teškim i opasnim putovanjima kako bi radili poslove koje nitko drugi ne želi, a na to su primorani zbog katastrofa u svojim zavičajima. Bogate sile često politikama uskraćivanja ili davanja gospodarske pomoći nameću svoje želje i potrebe. U takvim sustavima gdje je bitna moć i zarada nije strano da dolazi do nerazumijevanja domicilnog stanovništva i selioca. "Kulture jednostavno bivaju stavljene jedna uz drugu i promatrane kao bitno istoznačne i zamjenjive. Time se promiče relativizam koji ne potiče istinski međukulturalni dijalog, na društvenom planu, pak kulturnih skupina, pa čak i tome da žive jedne uz druge ali zapravo odvojene, bez autentičnog dijaloga i prema tome, bez istinske integracije."⁵⁶ Promjena sustava vrijednosti dovela je do toga da se Boga ne uzima više kao mjerilo. "Um koji je gluh za božansko i koji je religiju gurnuo u područje supkulture nije sposoban za dijalog kultura."⁵⁷ Samo je čovjek bitan, samo je on mjerilo iako je smrtnan i nestalan. Čovjek svjestan svoje smrtnosti utječe se racionalizaciji stvari i utemeljuje svoje vrijednosti jedino na razumu. "Mjerilo razumnosti uzima se isključivo iz iskustva tehničke proizvodnje na znanstvenim temeljima. Razumnost je utemeljena na funkcionalnosti i učinkovitosti."⁵⁸ U takvoj diktaturi razuma čovjek postaje proizvod. I znanost ide za tim da proizvede čovjeka, a čovjek može samo biti rođen. U takvoj kulturi koja čovjeka stavlja na razinu proizvoda nema potrebe za razumijevanjem, jer proizvod ima rok trajanja i bitan je dok je funkcionalan. Ne treba očekivati da će kultura koja ovako zamišlja čovjeka uopće moći stupiti u dijalog s drugom kulturom. U takvom se ludilu gubi glavna sastavnica za dijalog, a to je poštovanje prema onome što je sveto drugome. "Temeljni vid za sve kulture: poštovanje prema onome što je drugome sveto, a na osobit način poštovanje prema svetomu u najuzvišenijem smislu, prema Bogu, što smijemo pretpostaviti da ćemo naći i kod onoga koji ne želi vjerovati u Boga. Društvo u kojemu nema toga poštovanja izgubilo je nešto bitno...multikulturalnost koji se trajno i strastveno potiče i otvoreno podupite katkad je iznad svega napuštanje i poricanje onoga što je vlastito, bijeg od vlastitih stvari. No, multikulturalnost ne može nastaviti postojati bez zajedničkih nepromjenjivih veličina, bez orijentacijskih točaka polazeći od vlastitih vrijednosti. Ona zasigurno ne može nastaviti postojati bez

⁵⁶Benedikt XVI., *Ljubav u Istini*, KS, Zagreb, 2009., str. 40.

⁵⁷Benedikt XVI., *Lecture of the Holy father; Aula Magna of the University of Regensburg*, Regensburg, 2006., na: http://w2.vatican.va/content/benedict-xvi/en/speeches/2006/september/documents/hf_ben-xvi_spe_20060912_university-regensburg.html, (30.listopada2019.).

⁵⁸ Joseph Ratzinger, *Europa*, Verbum, Split, 2013., str. 41.

poštovanja prema onome što je sveto. Njezin je sastavni dio s poštovanjem ići ususret prema svetinjama drugoga, no to možemo činiti jedino ako sveto, Bog, nije tuđ nama samima.”⁵⁹

3.2.1.1. Nužnost prihvaćanja

Kršćani su rašireni po cijelome svijetu. Ne smijemo dopustiti da ljudi slučajno žive jedni pored drugih, već treba raditi na tome da zajedno gradimo bolje društvo, jedinstvo i mir. Svatko ima pravo na selidbu, ali isto tako i dužnost integrirati se u zemlju u koju dolazi, poštujući njezine zakone i nacionalni identitet.

"Izazov se dakle sastoji u povezivanju nužnosti prihvaćanja svakoga ljudskog bića, osobito ako je u potrebi, s vrednovanjem neophodnih uvjeta za dostojanstven i miran suživot mjesnog pučanstva i pridošlica"⁶⁰

Crkva ne smije ostati samo na karitativnom djelovanju. Ona mora graditi istinsku kulturu razumijevanja i prihvaćanja: "Crkva i razne stvarnosti koje iz nje crpe nadahnuće za svoj rad, trebaju izbjegavati pružati samo karitativnu pomoć, već su pozvane promicati također istinsku integraciju u društvo gdje su svi članovi aktivni i odgovorni za dobrobit drugoga, velikodušno pružaju svoj kreativni doprinos, uživaju puna građanska prava i s pravom dijele ista prava i dužnosti. Selioci nose sa sobom osjećaje povjerenja i nade koji nadahnjuju i podupiru njihovo traženje boljih životnih mogućnosti. Ipak, oni ne traže samo poboljšavanje svoga ekonomskog, društvenog i političkog položaja."⁶¹

Sveta euharistija predstavlja, u srcu Crkve, neiscrpno vrelo zajedništva za čitavo čovječanstvo. Zahvaljujući njoj, Božji narod obuhvaća "svaki narod, i pleme, i puk, i jezik"(Otk 7,9) ne s nekom vrstom svete moći, već s uzvišenom službom ljubavi. Naime djela ljubavi, učinjena osobito siromašnijima i slabima, kriterij su koji dokazuje autentičnost euharistijskih slavlja.

⁵⁹ *Isto*, str. 32-33.

⁶⁰ Benedikt XVI., „*Poruka za Svjetski dan mira*”, Vatikan, 2013., na: http://w2.vatican.va/content/benedict-xvi/en/messages/peace/documents/hf_ben-xvi_mes_20121208_xlvi-world-day-peace.html, (30.kolovoza2019.).

⁶¹ Benedikt XVI., „*Poruka za Svjetski dan izbjeglica i selioca*”, Vatikan, 2013., na: http://w2.vatican.va/content/benedict-xvi/en/messages/migration/documents/hf_ben-xvi_mes_20121012_world-migrants-day.html, (30.kolovoza2019.).

3.2.2. Kršćanstvo i vlast

S obzirom na temu legalnosti i ilegalnosti migracija postavlja se pitanje i odnosa kršćana prema vlasti. Tekstovi Rim 13,1-6 i 1Pt 2,13-17 jasni su tekstovi koji uvijek bili omraženi od strane revolucionara. Poslanica Rimljanima traži da se svatko podloži vlastima nad sobom jer nema vlasti doli od Boga. Vlasti se treba podložiti zbog pitanja savjesti. Ona je u Božjoj službi da nas potiče na dobro i ima svoje utemeljenje u stvarateljskoj volji Božjoj. "Današnjim riječima rekli bismo da predstavljaju stvoriteljski poredak. Državu treba poštivati baš u njezinoj svjetovnosti. Ona je nužna jer je čovjek u svojoj biti animal sociale et politicum, utemeljena je na toj ljudskoj naravi i na taj način je u skladu sa stvaranjem. U svemu tome istodobno se nalaze i njezine granice."⁶²

Prva Petrova napominje podložnost vlastima iz ljubavi prema Gospodinu. Pokoravanje koje ovdje pisac traži od vjernika osvjetljeno je patnjom Isusa Krista. Kršćani nisu oni kojima je sloboda prekrivalo zloće. Sveto pismo Novog zavjeta potvrđuje božansko podrijetlo državnih pravnih uredbi, ali ne pobožanstvenjuje državu. I Jeremija govori o priznavanju državnih zakona u onoj mjeri u kojoj oni nude pravo i mir. Pravo kroz zakon može djelovati kao Božje sredstvo. O tome govori i Krist kada kaže caru carevo, Bogu-božje. Dakle, u mjeri u kojoj je rimski car jamac prava može zahtijevati poslušnost. Kada car počinje sebe izjednačavati s Bogom ni poslušnost njemu više nije potrebna. "Kršćanin je navezan na pravni poredak države kao na moralni poredak. Nešto je sasvim drugo kad on trpi kao kršćanin: tamo gdje država nekoga kažnjava zato što je kršćanin, ona ne vrši moć kao jamac već kao razarač prava."⁶³ Uloga države je da se ona mora brinuti za unutarnji i vanjski mir. Iako to može zvučati krajnje beznačajno to je bitna moralna stvarnost jer su unutarnji i vanjski mir mogući samo onda kada su osigurana bitna prava čovjeka i zajednice. Državne odredbe trebaju biti na temelju naravnog razuma i logike naravnog razuma te kao takve imati trajnu vrijednost u povijesti. Nauk o državi uvijek se pozivao na naravno pravo koje može spoznati *recta ratio* – ispravan razum, no danas taj ispravan razum više ne daje odgovora i ne shvaća se kao nešto svima očito.

⁶² Joseph Ratzinger, *Europa*, Verbum, Split, 2013., str. 56.

⁶³ *Isto*, str. 57.

3.2.2.1. Potreba uređene migracijske politike

Rješavanju gorućeg problema nezakonitih migracija treba što hitnije pristupiti, osobito kada se zna da obuhvaća trgovinu i izrabljivanje osoba, napose žena i djece. Te zločine treba odlučno osuditi i kazniti, dok bi se uređenom migracijskom politikom, koja se ne svodi na potpuno zatvaranje granica, pooštavanje kazni protiv neregularnih (nezakonitih) migranata i usvajanje mjera koje bi morale obeshrabriti nove ulaske, moglo bar umanjiti za mnoge selioce opasnost da postanu žrtve tih oblika trgovine ljudima. Prijeko su potrebne sustavne i multilateralne intervencije za razvoj zemalja podrijetla, djelotvorne protumjere usmjerene suzbijanju trgovine ljudima, sveobuhvatni programi regulacije legalnih ulazaka u zemlju i veća spremnost promatrati pojedinačne slučajeve koji više zahtijevaju humanitarnu zaštitu nego politički azil. Osim donošenja odgovarajućih zakona, nužan je strpljivi i stalni rad na oblikovanju mentaliteta i savjesti.⁶⁴ U svemu tome važno je jačati i razvijati razumijevanje i suradnju između crkvenih i ostalih institucija koje su u službi cjelovitog razvoja osobe. U kršćanskom shvaćanju, društveni i humanitarni rad crpi snagu iz vjernosti evanđelju, sa sviješću da "tko god slijedi Krista, savršenoga čovjeka, i sam postaje više čovjekom"⁶⁵

3.2.3. O Islamu

Joseph Ratzinger doživio je svojevrsni progon nakon što je održao govor studentima u Regensburgu 12.rujna 2006.g. Papa je u svom govoru istaknuo lošu značajku islama da u nekim svojim strukturama vjeru širi silom i prijetnjom. Citirao je dijalog između cara Manuela II. Paleologa i njegovog sugovornika. Naime, to je vrijeme osmanlijskih osvajanja kada su Osmanlije već zauzele cijelu Malu Aziju. Car kaže: "Pokaži mi što je Muhamed donio novo i tu ćeš naći samo ono zlo i neljudsko, kao što je ovo da je propisao kako vjeru, koju on propovijeda, treba širiti mačem."⁶⁶ Car Manuel je bio vazal otomanskog carstva ali je imao potrebu intelektualno o stvarima raspravljati. Iako je ovaj govor na

⁶⁴Usp. Benedikt XVI., „Poruka za Svjetski dan izbjeglica i selioca” , Vatikan, 2013, na: http://w2.vatican.va/content/benedict-xvi/en/messages/migration/documents/hf_ben-xvi_mes_20121012_world-migrants-day.html, (30.kolovoza2019.).

⁶⁵ Dokumenti Drugog vatikanskog koncila, *Gaudim et spes* 41, KS, Zagreb, 2008., str. 712.

⁶⁶ Benedikt XVI., *Svjetlo svijeta*, Verbum, Split, 2010., str. 218.

početku izazvao negodovanja, papa je nakon posjeta Turskoj zaključio da se mnogo pozitivnih stvari dogodilo. Postojala je potreba da islam u javnosti odgovori na pitanja svoga odnosa prema nasilju i razumu. Islam nije neka jedinstvena cjelina, i zato je postojala obaveza ova pitanja razjasniti i unutar samih redova islama. Ratzinger je u svome razgovoru s kraljem Saudijske Arabije došao do saznanja da se i kralj želi boriti protiv terorističke upotrebe islama. Danas je nemoguće izbjeći pitanja tolerancije i odnosa tolerancije s istinom. Također, pitamo se pripada li toleranciji i pravo na promjenu religije. Iako su ovo pitanja teška za odgovoriti islamskim učenjacima Ratzinger ističe kako i dalje mora postojati identitet svake religije, i da se ne smije dogoditi međusobno nestajanje religija jedne u drugoj. Mir se može graditi tako da svatko pokušava živjeti i životom svjedočiti ono što je veliko u njihovoj vjeri dok s druge strane pokušava shvatiti baštinu drugoga. Važno je pronaći ono što je zajedničko, a danas u svijetu borbe protiv relativizma i ateizma, islam i kršćanstvo mogu naći zajednički jezik u vjerovanju u Boga.

Islam ima potpuno drugačiju strukturu i nema jedinstvenu instituciju. "On uopće ne poznaje odijeljenost političkog i vjerskog područja, koji kršćanstvo nosi u sebi od samog početka. Kur'an je cjelovit vjerski zakon koji regulira ukupnost političkog i društvenog života te koji ide za tim da sve životne odredbe budu islamske. Islam ima posve drugačiji totalitet životnog poretka. On obuhvaća jednostavno sve, njegov je životni poredak drugačiji od našega... Mora nam svima biti jasno da to nije vjera koja bi se mogla uključiti u slobodarski prostor pluralističkog društva."⁶⁷

Čimbenici za jačanje islama jesu financijska moć arapskih zemalja kao i ojačan identitet i nova samosvijest. Nastajanjem krize morala zapadnog svijeta probudila se duša islama. Iako iznosi ove činjenice, Ratzinger tvrdi da se kršćani trebaju obračunati s tom unutarnjom snagom islama i ponovno ojačati svoju svijest. Iako smo suočeni s bitnom potrebom međureligijskog dijaloga Ratzinger kaže: "tko očekuje ujedinjenje religija kao rezultat religijskog dijaloga, može samo doživjeti razočaranje. Susret religija nije moguć odricanjem od istine, nego samo dubljim ulaženjem u nju. Skepticizam ne povezuje... ako u drugomu uvijek treba tražiti ono pozitivno i ako mi drugi može pomoći na putu do istine, onda niti može niti smije manjkati kritički element... religija može i treba voditi k istini, ali ona također može i presjeći put do istine... Misijsko djelovanje ne treba prestati... jer to bi opet bio posvemašnji manjak uvjerenja u kojemu pod izlikom da hoćemo utvrditi ono što je kod svakoga najbolje - ne bismo ozbiljno shvaćali ni sebe ni druge i konačno bismo se odrekli istine."⁶⁸

⁶⁷ Joseph Ratzinger, *Sol zemlje*, Mozik knjiga, Zagreb, 1999., str. 242-243.

⁶⁸ Joseph Ratzinger, *Crkva, Izrael i svjetske religije*, Verbum, Split, 2007., str. 101-103.

4. PAPA FRANJO

Papa Franjo izabran je na mjesto rimskog biskupa 13. ožujka 2013. g nakon odreknuća pape Benedikta XVI.

4.1. Teologija

Kao glavne okosnice pontifikata pape Franje možemo uzeti brigu za okoliš po uzoru na svetog Franju, brigu za siromašne i marginalizirane te jačanje ekumenskih veza diljem svijeta. U svojim dokumentima papa govori o svjetlu vjere, misijskoj preobrazbi Crkve, brizi za zajedničku kuću i brizi za malene.

4.1.1. O vjeri

Koristeći primjer Izraela potrebno je upozoriti na fenomen idolopoklonstva koji uvijek vreba i uvijek je moguća opasnost. Poslanica Galaćanima kaže: "Kršćani su jedno, ali tako da ne gube svoju individualnost, i u služenju drugima svaki, u konačnici, uzdiže vlastito biće do najvišeg stupnja... vjera ima nužno crkveni oblik, ispovijeda se iz unutrašnjosti Kristova tijela kao konkretno zajedništvo vjernika. Iz toga crkvenog mjesta ona otvara pojedinog kršćanina prema svim ljudima."⁶⁹ Danas, kada svjedočimo krizi istine dobro je prisjetiti se Izaije koji kaže kako je poznavanje istine bitno za vjeru. "Vjera bez istine ne spašava, ne daje sigurnost našim koracima. Ostaje lijepa bajka, projekcija naše duboke čežnje za srećom, nešto što nas zadovoljava samo u mjeri u kojoj se želimo zavaravati."⁷⁰ Jedinstvo vjere i jedinstvo crkve se neodvojivi. "Vjera nas ne odvraća od svijeta i konkretna zalaganja naših suvremenika ne drži nevažnima. Bez pouzdane ljubavi ništa ne bi moglo doista držati ljude ujedinjenima. Ljudsko jedinstvo bilo bi pojmljivo kao nešto što se temelji na koristi, na stvaranju dobiti i na strahu, ali ne na dobroti zajedničkog života, ne na radosti koju može probuditi sama nazočnost

⁶⁹ Franjo, *Svjetlo vjere*, KS, Zagreb, 2013., str. 27.

⁷⁰ *Isto*, str. 31.

drugoga.”⁷¹ Govoreći o vjeri, Franjo ističe bitnost obitelji za vjeru. Obitelj je prvo okruženje gdje vjera prosvjetljuje ljudski grad. Obitelj kao najbitnija sastavnica društva, mjesto je gdje vjera prati sva životna dobra, počevši do djetinjstva, i zato je bitno da roditelji njeguju zajedničke izraze vjere.”Beskrajna Očeva ljubav prenosi nam se,u Isusu,također po bratu i sestri. Vjera nas uči vidjeti da su svaki muškarac i svaka žena za mene neki blagoslov, da me svjetlo Božjeg lica obasjava licem brata.”⁷²

4.1.2. Poljska bolnica

Franjo često govori o Crkvi kao poljskoj bolnici koja pomaže onima na marginama društva kao što poljska bolnica hitno vida rane ranjenicima nakon bitke. ”Crkvi je danas najviše potrebna sposobnost liječiti rane i grijati srca vjernika, blizina, bliskost. Vidim Crkvu kao poljsku bolnicu nakon bitke. Nekorisno je pitati teškoga ranjenika ima li kolesterol ili visoki šećer! Moraju se liječiti njegove rane. Onda ćemo moći razgovarati o svemu ostalom. Liječiti rane, liječiti rane... i treba početi odozdo.” Govor o Crkvi kao poljskoj bolnici dio je papinog učenja o misijskoj preobrazbi Crkve. Crkva je ona koja izlazi, ona koja ima poziv izaći iz vlastite udobnosti i imati hrabrosti poći na sve periferije koje trebaju svjetlo evanđelja.⁷³ Među onima na periferiji svakako su siromašni i nezaštićeni. Crkva je zajednica misionara koji preuzimaju inicijativu. ”Evangelizacijska zajednica doživljava da je Gospodin preuzeo inicijativu, prethodio joj je u ljubavi i zbog toga ona zna učiniti prvi korak, zna preuzeti inicijativu bez straha, ići ususret,tražiti one koji su daleko i poći na raskrižja putova da pozove isključene.”⁷⁴ Uz sliku Crkve kao poljske bolnice, Franjo uzima i sliku Crkve kao majke otvorena srca. Crkva koja je majka otvorena srca ponaša se poput oca rasipnog sina koji ostavlja sinu uvijek otvorena vrata. Očev dom uvijek treba biti otvoren da onaj tko izgubljen dođe tražiti Oca ne nađe zatvorena vrata i odbijanje.⁷⁵

⁷¹ *Isto*, str. 66.

⁷² *Isto*, str. 69.

⁷³ Franjo, *Radost Evanđelja*, KS, Zagreb, 2014., str. 22.

⁷⁴ *Isto*, str. 24.

⁷⁵ *Isto*, str. 41.

4.1.3. Dijalog

Otvorena vrata Očevog doma simboliziraju prihvaćanje, pomirenje i radost. Kršćani su pozvani zakoračiti prema odbačenima i marginaliziranim kako bi se rješavali konflikti te gradilo pomirenje i zajedništvo. Konflikt se ne smije ignorirati, dapače, s njim se treba suočiti i riješiti ga kako bi ga se pretvorilo u kariku lanca novog procesa mirotvorenja. Prvi konflikt koji svatko treba riješiti jest onaj u nama samima, u našoj vlastitoj nutrini, da nam srce ne bude raspršeno na tisuće komadića, jer takvo srce ne može graditi mir u društvu. U svijetu gdje su konflikti česta pojava, stvarnost je važnija od ideje a potrebno je uspostaviti stalni dijalog između ideje i stvarnosti. "Opasno je živjeti u kraljevstvu gdje postoje samo riječi, slike i retorika."⁷⁶ Socijalni dijalog doprinosi miru. Crkva naviješta evanđelje mira i otvorena je za suradnju sa svim nacionalnim i međunarodnim vlastima. Današnja kultura dijalog stavlja na povlašteno mjesto i koristi ga za susret s drugima, za stvaranje konsenzusa i dogovora: "Ne trebamo projekt koji su osmislili malobrojni za malobrojne, ili prosvjetljenu ili glasnu manjinu koja si prisvaja pravo da govori u ime svih. Riječ je o dogovoru za zajedničko življenje, o socijalnom i kulturnom sporazumu."⁷⁷ Govoreći o dijalogu posebno mjesto zauzima i međureligijski dijalog koji je jako i nužno oružje za očuvanje mira u svijetu. "U tome dijalogu, koji će uvijek biti iskren i prijateljski, ne smije se nikada zanemariti bitna veza između dijaloga i navještaja, koji navodi Crkvu da održava i intenzivira odnose s nekršćanima." Prava otvorenost je ostajanje osobe čvrsto pri svojim najdubljim uvjerenjima, s jasnim identitetom ali u želji za razumjeti drugoga, čuti ga. Međureligijski dijalog ne može ne spomenuti odnos s islamom: "Ne smije se nikada zaboraviti kako priznajući da drže Abrahamovu vjeru, oni se s nama klanjaju Bogu jedinome i milosrdnome, koji će suditi ljude na sudnji dan."⁷⁸ Poznata je teološka činjenica da Bog Izraela i Allah nisu isti Bog. Naime Allah ne rađa i nema Sina, dok cijelo kršćanstvo svoje spasenje vidi u Sinu koji je za nas trpio i pobijedio smrt. Papa napominje kako se u svetim knjigama islama spominju Isus i njegova majka Marija te kako je to bitna činjenica za dijalog.

⁷⁶ Isto, str. 175.

⁷⁷ Isto, str. 181.

⁷⁸ Isto, str. 188.

4.1.4. Briga za našu zajedničku kuću

Susret s "drugima" potreban je kako bismo zajedno brinuli o jedinom domu koji imamo. Franjo je pokazao zabrinutost zbog ekološkog stanja na zemlji posvetivši svoju drugu encikliku "Laudato si" pitanju brige za našu zajedničku kuću po primjeru svetog Franje Asiškog. "Hitan poziv da zaštitimo našu zajedničku kuću uključuje brigu da se cijela ljudska obitelj ujedini u traženju održivog i cjelovitog razvoja, jer znamo da se stvari mogu mijenjati. Stvoritelj nas ne napušta, on nikada ne posustaje u svojem planu ljubavi, ne kaje se što nas je stvorio. Čovječanstvo je još uvijek sposobno raditi zajedno na izgrađivanju našega zajedničkog doma. Želim ovdje ohrabriti sve, odati priznanje i zahvaliti svima onima koji, u najrazličitijim područjima ljudske aktivnosti, rade na tome da zajamče zaštitu našega zajedničkog doma. Posebnu zahvalnost zavrjeđuju oni koji se svim silama trude oko rješavanja dramatičnih posljedica uništavanja okoliša na živote najsiromašnijih na svijetu."⁷⁹

Briga o našoj zajedničkoj kući ujedinjena je s kršćanskim zajedništvom jer su klima, voda i priroda opća dobra darovana svim ljudima. "Klimatske su promjene globalni problem s ozbiljnim ekološkim, društvenim, ekonomskim, političkim i razdiobnim implikacijama. One su jedan od glavnih današnjih izazova za čovječanstvo."⁸⁰ Pogoršanje ekološkog stanja na zemlji povezano je s padom kvalitete društvenosti među ljudima zbog čega je profit često jedini oblik razgovora.

Govor o ekologiji temelji se Evanđelju stvaranja. "Izvještaji o stvaranju u Knjizi Postanka sadržavaju, u svome simboličnom i narativnom govoru, duboka učenja o ljudskom životu i njegovoj povijesnoj stvarnosti. Ti izvještaji upućuju na to da se ljudski život temelji na tri tijesno povezana i isprepletana odnosa i s Bogom, s bližnjim i sa zemljom. Prema Bibliji, ta tri bitna odnosa su raskinuta, ne samo izvana nego i u nama. Taj raskid je grijeh. Sklad između Stvoritelja, čovjeka i cijeloga stvorenog svijeta raskinut je zato što smo si umislili da možemo Zauzeti Božje mjesto umjesto priznati se ograničenim stvorenjima. To je izobličilo naše poslanje koje se sastoji u tome »da sebi podložimo« zemlju (usp. Post 1, 28) da je obrađujemo i čuvamo (usp. Post 2, 15). Kao posljedica toga, prvobitni skladan odnos između čovjeka i prirode pretvorio se u sukob (usp. Post 3, 17-19)."⁸¹

⁷⁹ Franjo, *Laudato si*, KS, Zagreb, 2015., str. 14.

⁸⁰ *Isto*, str. 23.

⁸¹ *Isto*, str. 53.

Također, neizostavan faktor je i zajedništvo. "Stvorenja ovoga svijeta ne mogu se držati ničijim vlasništvom: »Sve je tvoje, Gospodaru, ljubitelju života« (Mudr 11, 26). Na tome počiva uvjerenje da smo, jer nas je isti Otac stvorio, mi bića ovoga svemira povezana nevidljivim vezama i tvorimo neku vrstu sveopće obitelji, uzvišenu zajednicu koja nas potiče na sveto, nježno i ponizno poštovanje. Želim podsjetiti na to da »Bog [nas je] tako tijesno združio sa svijetom koji nas okružuje da dezertifikaciju tla osjećamo gotovo kao tjelesnu bolest kojom smo svi pogođenim a izumiranje neke vrste kao bolno sakaćenje«.⁸²

Potrebno je pravilno usmjeravati i koristiti znanost i ekonomiju kako zemlja ne bi postala taocem pojedinih društvenih skupina željnih samo osobnog profita i uspjeha. Također, potrebno je u centar vratiti Boga i čovjeka stvorenog na Njegovu sliku, te znanost koju je moderni antropocentrizam stavio u centar, podložiti općem dobru.

⁸² *Isto*, str. 71.

4.2. O migracijama

Papa je za sada napisao pet poruka za svjetski dan migranata i izbjeglica. Njegove poruke za dan migranata opsežnije su i duže od poruka njegovih prethodnika. Sve što su Ivan Pavao II. i Benedikt XVI. govorili u svojim porukama moglo se već čitati u njihovim dokumentima, dok Franjo ovakve poruke koristi kao direktnije prikaze svoje teologije. Njegov nauk o migracijama nije konačan jer njegov pontifikat još traje.

4.2.1. Prihvatanje, ne odbacivanje

Iako postoje brojne opasnosti za migrante poput opasnosti trgovine ljudima, migrante nosi nada i želja za boljim svijetom. Broj ljudi koji migrira s jednog kontinenta na drugi jako velik, no primijećen je i velik broj migracija unutar jednog kontinenta čak i države. Papa drži kako je ovo seljenje koje se događa u posljednje vrijeme, najveće seljenje naroda u povijesti. "Za Crkvu su migranti najočitiiji znak vremena današnjice, a za čovječanstvo prilika izgradnje budućnosti mira i sveopćega bratstva, jačanja kulture susreta i integriranja, globalizacije nade i humanizma, kakvoga u ljudskoj povijesti nije bilo."⁸³ Crkva ima zadaću truditi se shvatiti migrante i u tom svjetlu shvaćanja im pomoći. Franjo se poziva na svoga prethodnika Ratzingera koji je govorio kako valja izgraditi suradnju država iz kojih migranti dolaze s državama u koje migranti dolaze. Ratzinger je, na tragu Ivana Pavla II., naglasio kako je potrebno usuglasiti norme koje su u skladu sa zakonskim regulativama smatrajući da ilegalne migracije nisu dobra pojava. Kršćanstvo je oduvijek poštovalo državne zakone. Potrebno je graditi pomaganje među zemljama, a zidove. Prije svega treba izgraditi bolje uvijete u domovinama migranta, kako selidba ne bi bila jedini način preživljavanja. Stvaranje boljih uvjeta u matičnim domovinama migranata smanjuje i broj razdvojenih obitelji i smanjuje patnju brojne djece migranata. Dostojanstvo osobe temelji na tome da smo svi stvoreni na sliku Božju a migracije se plodno tlo za novu evangelizaciju.

Franjin nauk o migracijama, očituje se osnivanju Odjela za migrante i izbjeglice Dikasterija za promicanje cjelovitog ljudskog razvoja, te ga sažimaju četiri glagola: prihvatiti, zaštititi, promicati i

⁸³Stjepan Brebić, "Globalizacija migracije i profetizam pape Franje", *Nova prisutnost*, 17. /1. / 2019., str. 93-100.

integrirati. Prihvatiti znači osigurati legalan ulazak u zemlje odredišta. Papa iznosi ideju dijeljenja humanitarnih viza i izražava nadu u međudržavno osiguravanje humanitarnih koridora. Nije dobro protjerivati migrante i vraćati ih u zemlje iz kojih su došli.

Zaštititi znači poduzeti niz radnji u cilju zaštite dostojanstva i ljudskih prava migranata neovisno o njihovom pravnom statusu: "Ta zaštita započinje u zemlji porijekla a sastoji se u davanju pouzdanih i provjerenih informacija prije odlaska i pružanju zaštite od nezakonitih regrutacija. Tu se zaštitu mora nastaviti, u najvećoj mogućoj mjeri, u zemlji migracije, jamčeći tim osobama odgovarajuću konzularnu pomoć, pravo da u svakom trenutku imaju kod sebe svoje osobne dokumente, pravedan pristup pravdi, mogućnost otvaranja osobnog bankovnog računa i minimalna sredstva dovoljna za život."⁸⁴ Papa u tom istom stilu nastavlja: "Bezdržavljanstvo u kojem se migranti i izbjeglice ponekad mogu naći moguće je lako izbjeći donošenjem „nacionalnog zakonodavstva koje je u skladu s temeljnim načelima međunarodnog prava". Status migranta ne bi smio ograničavati pristup zdravstvenoj zaštiti i mirovinskom sustavu na tlu pojedine države, niti utjecati na prijenos ostvarenih prava u slučaju repatrijacije."⁸⁵

Promicati bi značilo omogućiti migrantima da se u zemljama u koje su došli ostvare kao osobe u svim dimenzijama u kojima Stvoritelj to želi: "Među njima moramo prepoznati istinsku vrijednost religijske dimenzije, te je u tome smislu potrebno osigurati svim strancima u svakoj zemlji slobodu vjeroispovijesti i mogućnost prakticiranja vlastite vjere. Mnogi migranti i izbjeglice imaju sposobnosti koje se moraju prikladno priznati i vrednovati."⁸⁶

Posljednji glagol jest integrirati. Integracija se tiče: "mogućnosti za interkulturalno obogaćivanje koje migranti i izbjeglice pružaju svojom prisutnošću. Integracija nije „neka vrsta asimilacije, koja bi vodila zatiranju i zaboravu vlastitoga kulturnoga identiteta. Dodir s drugim, naprotiv, vodi otkrivanju njegove „tajne", otvaranju drugome kako bi se prihvatilo njegove pozitivne vrijednosti i tako pridonijelo većem međusobnom poznavanju. To je dugotrajan proces koji ima za cilj oblikovanje društava i kultura, čineći ih sve više odrazom mnogostrukih Božjih darova ljudima". Ovaj se proces može ubrzati odobravanjem državljanstva koje neće biti uvjetovano financijskim zahtjevima ili poznavanjem jezika

⁸⁴Franjo, „Poruka za svjetski dan migranata i izbjeglica”, Vatikan, 2018., na: http://w2.vatican.va/content/francesco/en/messages/migration/documents/papa-francesco_20170815_world-migrants-day-2018.html, (25.listopada2019.).

⁸⁵ Isto.

⁸⁶ Isto.

kao i nuđenjem mogućnosti izvanredne regulacije statusa za migrante koje će im omogućiti duži boravak u zemlji u koju su došli.”⁸⁷ Upravo su ova četiri glagola, točnije, objašnjenja glagola zaštititi i integrirati povod za buduće napade na nauk pape Franje.

4.2.2. Globalizacija ljubavi

Crkva je hodočasnica na zemlji i njezina primarna i osnovna potreba jest ljubiti Isusa. Crkva treba biti bez granica, treba biti majka svim ljudima. Crkva u svom majčinstvu prihvaća, hrani, usmjeruje, razumije i moli. Crkva se u prihvatu migranta ponaša u skladu sa Svetim Pismom koje naglašava potrebu gostoprimstva prema strancima. Crkva stav obrane i straha treba graditi u stav prihvaćanja i razumijevanja kako bi se dogodilo zajedništvo među osobama različitih kultura. “Na globalizaciju migracije potrebno je odgovoriti globalizacijom ljubavi i suradnje, na način da uvjeti u kojima žive selioci postanu humaniji. Istodobno, potrebno je uložiti veće napore da se uklone razlozi koji tjeraju čitave narode da napuste svoj rodni kraj uslijed ratova i bijedâ, koji su često jedno drugom uzrok.”⁸⁸

Svakodnevno smo suočeni s tragičnim scenama stradavanja migranta, muškaraca, žena i djece od kojih najviše boli patnja djece migranata. Migracijama se događaju i određene društvene promjene u izgledu društva i naroda. Te su promjene sredstvo za susret. “U ovom povijesnom času, snažno obilježenom velikim migracijama, identitet nije sporedno pitanje. Oni koji se odluče emigrirati prisiljeni su promijeniti neke od svojih najosebujnijih karakteristika i, htjeli to oni ili ne, prisiljavaju na promjenu i one koji ih primaju. Kako te promjene ne doživljavati kao prepreku istinskom razvoju, već kao priliku za istinski ljudski, društveni i duhovni rast, poštujući i promičući one vrijednosti koje nam pomažu rasti u čovjekoljublju i izgraditi ispravan odnos s Bogom, drugima i stvorenim svijetom?”⁸⁹ Odgovorni smo za svoju braću i sestre te ne smijemo dozvoliti da se migracije svedu samo na znanstvene, političke i

⁸⁷ Isto.

⁸⁸ Franjo, „Poruka za Svjetski dan izbjeglica i selioca”, Vatikan, 2014., na: http://w2.vatican.va/content/francesco/en/messages/migration/documents/papa-francesco_20130805_world-migrants-day.html, (30.kolovoza2019.).

⁸⁹ Franjo, „Poruka za Svjetski dan izbjeglica i selioca”, Vatikan, 2015., na: http://w2.vatican.va/content/francesco/en/messages/migration/documents/papa-francesco_20140903_world-migrants-day-2015.html, (30.kolovoza2019.).

ekonomske stvarnosti. Potrebno je djelovati u najranijim fazama siromaštva posebice zbog djece koja su žrtve ovakvog stanja.

Fenomen migracija nije istrgnut iz povijesti spasenja i tome svjedoče Židovi u knjizi Izlaska koje se opominje da ne tlače pridošlice jer su sami bili pridošlice u Egiptu. "Papa je duboko potresen patnjom i stradanjem izbjeglica i migranata, ali još više – i to je cjelovita slika koju treba vidjeti – patnjom i stradanjem koje se tiče svih ljudi, jer su izgubili osjećaj solidarnosti i suosjećanja jedni prema drugima, a kršćani današnjice premalo se otvaraju Božjemu daru milosti, nedovoljno živeći i očitujući bogočovječno milosrđe među sobom, u odnosu na sve ljude i svijet. Zato je izazov migrantske krize i globalizacija migracije prigoda za obnovu odnosa čovjeka s Bogom i braćom ljudima i možda jedinstvena prilika za pravi mir i sveopće bratstvo."⁹⁰ Crkva obuhvaća sve narode i mora biti ujedinjena u molitvi i bratstvu. "Pravo države da kontrolira migracijske valove i sačuva opće dobro zemlje mora biti povezano s dužnošću rješavanja i reguliranja položaja djece migranata, u potpunosti poštujući njihovo dostojanstvo i nastojeći izaći ususret njihovim potrebama kad su sama, ali i potrebama njihovih roditelja, za dobrobit čitave obitelji."⁹¹

Naša vlastita prljavština nas jača u strahu i odbacivanju drugoga. Taj je strah u jednoj stanovitoj mjeri opravdan ali otvoriti se drugome nije čin osiromašenja već obogaćenja. Potrebno je za cilj postaviti sveopće dobro a ne vlastite koristi. Geslo svakog kršćanina treba biti: "i posljednji će biti prvi..."⁹² Ponovno se dotičući četiri glagola, papa tvrdi da oni nisu put djelovanja samo prema migrantima, već prema svima na svijetu koji se nalaze na bilo kakvim marginama i periferijama života." Ako ta četiri glagola budemo provodili u djelo, pridonosit ćemo izgrađivanju grada za Boga i čovjeka, promicati cjeloviti ljudski razvoj svih ljudi i pomoći također svjetskoj zajednici da se približi ciljevima održivog razvoja koje je sama sebi postavila i koji će se, u protivnom, teško postići."⁹³

⁹⁰ Stjepan Brebić, "Globalizacija migracije i profetizam pape Franje", *Nova prisutnost*, 17./1./2019., str. 93-100

⁹¹ Franjo, „Poruka za Svjetski dan izbjeglica i selioca”, Vatikan, 2016., na: http://w2.vatican.va/content/francesco/en/messages/migration/documents/papa-francesco_20150912_world-migrants-day-2016.html, (30.kolovoza2019.).

⁹² Franjo, „Poruka za Svjetski dan izbjeglica i selioca”, Vatikan, 2019., na: http://w2.vatican.va/content/francesco/en/messages/migration/documents/papa-francesco_20190527_world-migrants-day-2019.html, (30.kolovoza2019.).

⁹³ *Isto*.

4.2.3. Potpora Marakeškom sporazumu

Sveta stolica podržala je Marakeški sporazum. U ime delegacije Svete stolice, na međuvladinoj konferenciji u Marakešu govorio je kao izaslanik Svete stolice njezin tajnik kardinal Parolin. Prenio je Franjine pozdrave i pozdravio uspjeh sporazuma: "Globalni sporazum o migracijama, iako nije pravno obvezujući, uključuje sveobuhvatni okvir najboljih praksi i političkih instrumenata kako bi se povećala međunarodna suradnja i podjela odgovornosti u upravljanju migracijom u svim njezinim dimenzijama. Pritom se zemljama daje prostor da odgovore na svoje nacionalne okolnosti i prioritete, uz poštivanje međunarodnog prava i ljudskih prava svih migranata, bez obzira na njihov status. Njegova provedba pomoći će svim vladama, kao i nevladinim organizacijama, uključujući i organizacijama utemeljenim na vjeri, kolektivno upravljati migracijom na sigurniji, uredniji i pravilan način, što nijedna država ne može postići sama, smatra Parolin."⁹⁴

Sveta stolica pokrenula je postupak pronalaženja načina na koji institucije Katoličke Crkve mogu pomoću u provođenju sporazuma. Sveta stolica osudila je i izolacijske politike smatrajući kako će se ovaj problem najbolje pomoći kroz multilateralne procese. Parolin je podsjetio kako je papa Franjo govorio i o potrebi mudrog određivanja kapaciteta zemalja koje primaju migrante.

Dikasteriji za promicanje integralnog razvoja, sa svojim odjelom za migrante i izbjeglice kojemu je na čelu otac Michael Czerny SJ jedan je od ključnih partnera za izradu sporazuma. Otac Czerny smatra kako treba slaviti ono što se postiglo, te u Marakešu uprizoriti "slavlje postignuća i ohrabrenja" Vatikan, koji nije "izravno uključen u politička pitanja ili međunarodne pregovore", ipak "sudjeluje u poticanju i motiviranju te vođenju Božjeg naroda i svih ljudi dobre volje kako bi mogli odgovoriti" na potrebe onih kojima je zaštita najviše potrebna."⁹⁵

⁹⁴ "Kardinal Parolin: Marakeški sporazum predstavlja značajan napredak u odnosu prema migrantima", *Bitno.net*, na: <https://www.bitno.net/vijesti/vatikan/parolin-marakeski-sporazum/>, (1.rujna2019.).

⁹⁵ Castelli, Žaja, "U Vatikanu predstavljena dva dokumenta o borbi protiv trgovine ljudima", *Vatican News*, na: <https://www.vaticannews.va/hr/vatikan/news/2019-01/vatikan-predstavljena-dva-dokumenta-borba-protiv-trgovine-ljudim.html>, (30.kolovoza2019.).

4.3. Kritička promišljanja o učenjima pape Franje

U pitanju migracija, papa Franjo biva često kritiziran. Zamjera mu se potpora Marakeškom sporazumu, pretpostavka da migracije donose samo i isključivo dobre promjene, isticanje bitnosti sigurnosti migranata⁹⁶, ne shvaćanje istinske opasnosti islama kao i zanemarivanje pitanja koliko zapravo migranata Europa može fizički primiti. S obzirom na podršku Svete stolice Marakeškom sporazumu, I opasnosti koje zbog njega vrebaju, o fenomenu migracija izjasnili su se kardinali I biskupi diljem svijeta.

4.3.1. Promišljanja biskupa diljem svijeta

Kardinal Burke inače poznat po svojim prijeporima s papom Franjom slaže se da ilegalne migracije koje služe za islamizaciju Europe jesu prijetnja Europi. U razgovoru za Religion News Service Burke kaže, ono što je i Ratzinger napomenuo, da je Islam državotvorna vjera i da ima potrebu za vlašću svugdje gdje je u minimalnoj većini. Istaknuo je kako je prijeka potreba upoznati razlike između kršćanstva i islama, koje su radikalne i kako je jedini spas za Europu vraćanje temeljnim kršćanskim normama vladanja.

Na sinodi o mladima biskup Andrew Nkea Fuanya, sinodski otac iz Kameruna upozorio na problem radikalne islamizacije. Prozvaio je europske biskupe za političku korektnost. Kaže: "Bojim se kako je na Zapadu gotovo svaki biskup iznimno osjetljiv na ono što mediji govore o njemu tijekom Sinode i ne žele stvarati neprijatelje. Spremni smo zauzeti neke fluidne stavove zbog medijskog aplauza. No ako time ugrožavamo istinu, onda Sinoda nema smisla, nismo trebali ni dolaziti.....Ako pogledate kroz povijest, gdje god je Crkva zaspala i udaljila se od evanđelja, došao je islam. To je ono što mi vidimo ovdje: Europa spava, a islam nadire!"⁹⁷

⁹⁶Dandrieu Laurent, "The Church and Immigration, the Great Unease", *Information and Analysis on the Life of Church-NEWS*, na: <https://fsspx.news/en/news-events/news/pope-francis-and-migrants-critical-analysis-all-perspectives-46868> , (14.studenoga2019.).

⁹⁷ Damir Šarac, "Afrički biskupi na Sinodi: Crkva u Europi spava a Islam nadire", *Misija, Slobodna Dalmacija*, na: <http://misija.slobodnadalmacija.hr/urbi-et-orbi/clanak/id/34576/Africki-biskupi-na-Sinodi-Crkva-u-Europi-spava-a-islam-nadire> , (30.kolovoza2019.).

Mađarski nadbiskup Gyula Marfi također je jedan od onih koji upozoravaju na islamizaciju koja se događa nekontroliranim migracijama. Istaknuo je kako su naše dvije religije suprotne u nauku. Crkva nudi oprost grešnicima, islam ih želi pogubiti, a ne treba zaboraviti da smo muslimanima svi mi grešnici. "Želim samo naglasiti da ja ne želim naškoditi muslimanima, niti ih mrzim, dapače, svaki dan za njih molim, volim ih i poštujem, međutim, objašnjava nadbiskup, to su vam kao vukovi. Vukove volimo kao Božja stvorenja, no svejedno nikada ih ne bi pustili među ovce, čak ni ako se presvuku u ovčje odijelo', upozorava. 'To je samo njihova krivica, njihov cilj da žele uništiti Europu i podčiniti europskog čovjeka.'⁹⁸

Afrički cardinal Robert Sarah ističe kako svatko ima pravo razlikovati ratne izbjeglice i ekonomske migrante. Složio se s mišljenjem pape Franje da europske zemlje moraju preuzeti odgovornost ako su destabilizirale zemlje iz kojih migrant dolaze. Sarah, inače čovjek za kojega se nagada da bi mogao biti nasljednik Franje tvrdi kako Bog nikada nije želio ovakve pukotine koje se događaju migracijama. Također je rekao da je Islam opasnost i da on pošto dolazi iz većinom islamske zemlje, zna o kakvoj stvarnosti govori.⁹⁹

Umirovljeni talijanski biskup Luigi Negri ističe potrebu za odgovornom raspodjelom stanovništva: "Integracija treba biti odgovorna i ne može se otvoriti vrata kao da se radi o nekom karnevalu, bez razmišljanja o ekonomskom i kulturalnom "trošku", jer bi to ukazivalo na potpunu ideološku zaslijepjenost. Ja sam katolik, i ja sam za pružanje dobrodošlice migrantima, no ovaj problem ne može se rješavati bez mjera i izračuna jer će to dovesti do potpunog kraha našeg društva."¹⁰⁰

⁹⁸Janković, "Gyula Marfi:Izbjeglice dolaze pokoriti Europu", *Hercegovački portal*, na: <https://www.034portal.hr/nadbiskup-upozorava--izbjeglice-dolaze-pokoriti-europu--i-papa-to-zna--ali-mora-sutjeti--829>, (30.kolovoza2019.).

⁹⁹ Robert Sarah, "Every nation has a right to distinguish between refugees and economic migrants", *Catholic Herald*, na: <https://catholicherald.co.uk/news/2017/10/24/cardinal-sarah-every-nation-has-a-right-to-distinguish-between-refugees-and-economic-migrants/>, (1.rujna2019.).

¹⁰⁰ Dandrieu Laurent, "The Church and Immigration, the Great Unease", *Information and Analysis on the Life of Church-NEWS*, na: <https://fsspx.news/en/news-events/news/pope-francis-and-migrants-critical-analysis-all-perspectives-46868>, (14.studenoga2019.).

4.3.2. Hrvatski biskupi o migracijama

O pitanju migracija izjasnila se Hrvatska Biskupska konferencija, te ponaosob biskupi poput Mate Uzinića i Mile Bogovića.

Komisija Hrvatske biskupske komisije Iustitiae et pax na čelu s monsinjorom Đurom Hranićem izdala je u srpnju 2018.g. izjavu o migracijama. Masovna migracija naroda iz Azije i Afrike dovodi do straha Europljana za vlastitu kulturu, te ih taj isti strah često sprječava da vidimo patnju tih ljudi kao što često zaboravljamo da među izbjeglicama također ima i kršćana. Europa je podijeljena i to između kršćanskih povika pomoći i nacionalnih interesa i potreba. Biskupi u izjavi tvrde kako se Europa uvijek dičila zaštitom progonjenih na rasnoj, vjerskoj, nacionalnoj i socijalnoj razini te da je to pokazala brojim konvencijama od svjetskih ratova do danas. Također: "Što se pak tiče onih koje su ratovi otjerali s njihovih ognjišta, međunarodna zajednica mora poraditi na tome da im se omogući povratak. Ostaje ipak otvoreno pitanje kako tretirati one ljude kojima su prirodne kataklizme, a sutra će to biti i nepovratne klimatske promjene, onemogućile život na njihovoj djedovini? Drugim riječima, kad se radi o izbjeglicama od rata i prirodnih nepogoda, osobito onih koji traže rada i kruha, ili boljega života izvan svoje domovine zbog siromaštva i bijede, o njima bi se Europljani trebali dogovarati i primati ih u skladu s mogućnostima i potrebama pojedinih država članica. Ali i tu treba poštivati neka civilizacijska i etička načela, kao npr. nerazdvajanje obitelji, nediskriminaciju na građanskom planu te poticanje duha altruizma i solidarnosti."¹⁰¹ Biskupi nastavljaju kako je jako bitno da se poštuju običaji i vrijednosti zemalja domaćina. Nepravedno je tražiti od migranata da se odreknu svojih običaja i jezika, ali sasvim je legitimno zahtijevati da poštuju zakone i građanski red u javnoj sferi. "U tom smislu, nisu prihvatljivi ilegalni prijelazi granica, osobito bez ikakvih dokumenata, jer ugrožavaju nacionalni suverenitet, javni poredak i mir te sigurnost građana, ali ni rješenje koje bi vodilo stvaranju "rezervata" i getoizaciji migranata na rubovima (vanjskim ili unutarnjim) Europske unije."¹⁰² Biskupi ukazuju na nauk pape Franje koji stalno podsjeća da ne smijemo ostati ravnodušni prema ljudskoj nevolji i bijedi. Potrebno je razgovarati i tražiti rješenja imajući u vidu cjeloviti a ne samo gospodarski rast država. Također, rješenje

¹⁰¹ Đuro Hranić, "HBK u izjavi o migrantima: često u njima ne vidimo ljudska bića poput nas, nego tek strance druge vjere i kulture", *Bitno.net*, na: <https://www.bitno.net/vijesti/hrvatska/hbk-u-izjavi-o-migrantima-cesto-u-njima-ne-vidimo-ljudska-bica-poput-nas-nego-tek-strance-druge-vjere-i-kulture/>, (30.kolovoza2019.).

¹⁰² *Isto.*

se ne nalazi u povremenim novčanim pomoćima bogatih zemalja, već u sustavnom i koordiniranom zajedničkom radu za opće dobro.

Dubrovački biskup Mate Uzinić, poznat po čestim javnim očitovanjima, samostalno je govorio o ovom fenomenu u emisiji Soundset Ragusa radija. Tvrdi kako se uopće ne treba pitati treba li primiti ljude koji su u nevolji uspoređujući migrante u nevolji s neprilikama koje je hrvatski narod u nedavnoj prošlosti iskusio. Uzinić je također rekao da nemamo pravo odlučivati o tome da se muškarci trebaju vratiti boriti, dok se mi skrbimo za žene i djecu, jer nam se teško staviti u njihovu situaciju. Ovdje je biskup Uzinić kontradiktoran, ili već samo nespretn. Naime, ako ćemo već migrante uspoređivati s našim ratnim izbjeglicama devedesetih godina, koje su dapače uglavnom bile žene, djeca i starci, nezahvalno je reći potom kako ih ne razumijemo. Uzinić u razgovoru navodi isvoje osobno iskustvo razgovora s nekim sirijskim biskupima koji tvrde kako su oni bili protiv intervencije Zapada u Siriji i kako je ta intervencija donijela lose stvari. U svojim naumima iznio je i slanje financijske pomoći preko organizacije Caritas.

Umirovljeni gospičko senjski biskup Mile Bogović u jednom intervju rekao je kako se Hrvatska danas ne može nazivati predziđem kršćanstva jer se sama Europa danas odriče kršćanstva i prestaje se kao u prošlosti poistovjećivati s njim. "Puno je vremena prošlo od te 1517. kada je papa Lav X. nazvao Hrvatsku predziđem kršćanstva. Tada se kršćanstvo smatralo kao prirodno, što je živio svaki čovjek. On je grijeshio, ali je iza svega stajala vjera u Boga, Isusa Krista i u Crkvu. Bilo je podjela na katolike i protestante, ali nitko nije postavljao pitanje o pojmovima Boga, Isusa i vječnosti. Kada danas gledamo Europu, sve je to upitno." Bogović postavlja pitanje potrebe nevolje migranta. Ti ljudi prolaze velik i opasan put, da bi došli u zemlje koje su ih prvo pozive a potom ih sada deportiraju. Ako neka zemlja ima potrebu za migrantima kao random nerijetko i jeftinom random snagom, neka pošalje brodove i avione po njih, da bar sigurno i u ljudskim uvjetima dođu do Europe. Takvim postupcima smanjila bi se muka koju migrant prolaze na svojim teškim putovanjima, ali i muka lokalnih ljudi koji često iznenada susreću migrante po šumama i poljima i pitaju se hoće li ih netko pokrasti i provaliti im u kuću. Europa je mogla puno više napraviti po pitanju siromaštva i tada bi ljudi iz Afrike puno bolje živjeli na svojim ognjištima nego li u npr Njemačkoj. Tvrdi kako je jedno od "skrivenih" europskih razmišljanja: "neka oni i dalje ostaju potrebni nas, neka oni i dalje budu sirotinja. A njihova prirodna blaga u Africi i Aziji mi ćemo doći i koristiti ih. Naš kapital će to riješiti. Migranti Europi trebaju da im rade najzadnje, teške fizičke poslove. One poslove koje Nijemci, Austrijanci, Šveđani i ostali ne žele

raditi za mizernu plaću i da su nedostojni za domicilnu populaciju. Europi trebaju tuđa prirodna bogatstva i jeftina radna snaga. Govorim razmišljanja ljudi koji se čude što nam se to događa i svi zajedno tražimo odgovore na mnoga pitanja.”¹⁰³

4.3.3. Promjena mišljenja?

Ono što zaokuplja pažnju jest papina poruka iz aviona tijekom njegova povratak s posjeta baltičkim zemljama. Rekao je kako kod integracije migranata treba voditi računa o prostoru i redu. Vrata mogu biti otvorena dokle je moguća integracija. Migranti mogu biti integrirani dok nisu prijetnja identitetu. Zanimljiva je ova papina poruka u usporedbi s njegovim poticanjem Marakeškog sporazuma koji svojim potpunim otvaranjem granica, upravo dovodi u opasnost identitet i normalnu integraciju. Na povratku iz posjeta Maroku, papa je u avionu rekao kako je potrebno graditi mostove a ne zidove, jer oni koji budu gradili zidove postat će njihovi vlastiti zarobljenici. Na povratku iz Rumunjske pozvao je na molitvu za Europu kako bi se vratila zamisli svojih osnivača. Istaknuo je kako je nepravda kada u zemlji nema posla za njezine građane, misleći tako na stanje u Rumunjskoj, dok je u posjetu Bugarskoj, pozvao njezine političke vođe da potaknu mlade kako ne bi bili primorani seliti. “Potrebno je ponovo uzeti mistiku otaca osnivača, Europa mora naći sebe i nadvladati podjele. Živimo podjele u Europi, a to nije dobro. Istina je da svaka zemlja ima svoj identitet i mora ga čuvati, ali ne smije dopustiti da je pobijede pesimizam i ideologije. Napadnuta je ideologijama te se u njoj stvaraju skupine. Razmislimo o podijeljenoj Europi, učimo iz povijesti i ne vraćajmo se natrag. Nadam se da će se Europa vratiti zamisli svojih osnivača”¹⁰⁴ Ovim porukama papa Franjo osvrnuo se upravo na ono što izaziva najveće kritike njegovog nauka.

¹⁰³ M. Smolčić, “Umirovljeni biskup Mile Bogović: Migranti trebaju Europi da im rade najzadnje, teške fizičke poslove”, *Novi List*, na: <http://novilist.hr/Vijesti/Hrvatska/Umirovljeni-biskup-Mile-Bogovic-Migranti-Europi-trebaju-da-im-rade-najzadnje-teske-fizicke-poslove>, (1.rujna2019.).

¹⁰⁴ Andrea Tornielli/ Ivica Hadaš, “Papa: Molite da se Europa vrati zamisli svojih osvajača”, *Vatican News*, na: <https://www.vaticannews.va/hr/papa/news/2019-06/papa-molite-da-se-europa-vrati-zamisli-svojih-osnivaca.html>, (30.kolovoza2019.).

5. PROBLEMATIKA DANAŠNJIH MIGRACIJA

Kritičari masovnih migracija kao argumente protiv ilegalnih migracija iznose porast nasilja, destabilizaciju reda, neravnopravni status među religijama-islamizaciju, te donose primjere za potkrepljivanje ideje kako se radi o smišljenom i upravljanom procesu. Države jugoistočne Europe koje su prve na udaru migracija, nisu dovoljno razvijene ni bogate kako bi primile toliki broj ljudi. Same su razorene neimaštinom i raseljavanjem svojeg stanovništva. Također, postavlja se pitanje zašto Saudijska Arabija i Ujedinjeni arapski emirati, iako iznimno bogati i napredni, ne prime izbjeglice koje velikim dijelom putuju u Europu upravo iz njima susjednih zemalja. Također, s obzirom na to da su većinski islamske zemlje, nema religijskog ni kulturološkog razdjela među njima.

5.1. Marakeški sporazum

Govoreći o fenomenu migracija nemoguće je zaobići Marakeški sporazum potpisan 10.prosinca 2018.g. Puni naziv ovog sporazuma jest "Globalni sporazum za sigurnu, urednu i zakonitu migraciju", iako bi se s obzirom na engleski izvornik trebalo prevoditi kao "Globalni sporazum za sigurnu, urednu i propisnu migraciju". Ovaj UN-ov dokument bio je predstavljen kao neobvezujući dokument, u skladu s čim su ga određene članice poput Australije i Čilea odbile potpisati.

U javnosti Marakeški sporazum predstavljen je kao iznimno bitan i obvezujući dokument, što je popratilo svečano potpisivanje ugovora u Maroku i brojna politička očitovanja.

Tekst ovog dokumenta, inače dug samo 30-ak stranica sadrži brojne zanimljivosti. Države potpisnice, obvezale su se tako na ekonomsku, javno dostupnu pravnu i zdravstvenu pomoć migrantima. Potiče se pomoć pri financiranju onih medija koji iznose vijesti o integraciji, dok se dokida financiranje onih medija čije vijesti daju drugačije informacije. Zabranjuje se kolektivno protjerivanje migranata te se nalaže pojedinačna obrada svakog migranta. U situaciji gdje u Europu dolazi nekoliko milijuna ljudi, koji ulaze preko najsiromašnijih europskih zemalja, nemoguće je financijski i ljudstvom izvršiti pojedinačne obrade. Dokument ne donosi jasnu podjelu na legalne i ilegalne migracije što potvrđuje i fraza "bez obzira na njihov migrantski status" koja se nekoliko puta ponavlja u tekstu dokumenta.

Marakeški sporazum potiče legalizaciju migranata i sukladno tome donosi zanimljive postavke. Nalaže se spajanje obitelji, dakle, ako je jedan član obitelji (daje se važnost djeci) ilegalno prešao i boravi u nekoj od europskih zemalja, potrebno je dovesti i ostale članove te obitelji kako bi obitelj bila cjelovita. Osobe koje su žrtve trgovine ljudima i ilegalno su "prodane" u neku od europskih zemalja, dobivaju status legalnog migranta. S obzirom na ljudsku grešnost, potrebno je obratiti pažnju na manipulaciju ovom točkom dokumenta, gdje je moguće pogodovanje trgovcima ljudi i umanjivanje žrtava. Zanimljivo je kako dokument na više mjesta iznosi potrebu za promicanjem pozitivnih strana migracija, dok se negativne strane migracija uopće i ne spominju. U točkama dokumenta stoji izjava kako politike čuvanja granica štete migrantima, te kako i zakonodavstva nekih zemalja loše utječu na migracijske tokove.¹⁰⁵

S obzirom na dokumente UN-a koji govore o održivom razvoju, i u ovom dokumentu se iznosi teza kako migracije pozitivno utječu na održivi razvoj. Osnovnom postavkom održivoga razvoja smatra se: povećanje dobrobiti mjeri se povećanjem kvalitete života pojedinca i sveukupnog stanovništva, a ne povećanjem količine proizvedenih ili utrošenih materijalnih dobara ili energije.¹⁰⁶ Nelogično je reći da migracije pozitivno utječu na održivi razvoj, kada su zapravo same migracije (odlazak s određenog područja zbog loših uvjeta) dokaz da je uspjeh održivog razvoja upitan i nestalan.¹⁰⁷

5.1.1. Protivnici Marakeškog sporazuma

Marakeškom sporazumu, upravo zbog povećanja broja ilegalnih migranata, i opasnosti koje dolaze s nekontroliranim masama ljudi suprotstavio se i vodeći poljski katolički političar Marek Jurek. Pokrenuo je Međunarodnu konvenciju o pravima obitelji kao podlogu i obranu katoličkih vrijednosti u Europi. Jurek je sa stajališta laika katolika objasnio stanje i stvarnost u Europi.

Jurek kaže kako je etička obaveza pomoći migrantima ograničena bogatstvom i stanjem pojedine države. Brojne europske države same su pogođene migracijama zbog siromaštava. Jurek navodi poštovanje kao pojam bitniji od integracije ili asimilacije navodeći primjer kako Poljak katolik koji je emigrirao u Veliku Britaniju neće prosvjedovati što se krunidba događa u anglikanskoj katedrali. Svaka država ima

¹⁰⁵Nino Raspudić, "Peti dan- Marakeški sporazum", *Hrvatska radio televizija, Youtube*, na: <https://www.youtube.com/watch?v=CzWGvCV76eM>, (1.rujna2019.).

¹⁰⁶"Održivi razvoj", *Hrvatska enciklopedija*, Hrvatski leksiografski institut Miroslav Krleža, Zagreb, 1999.-2009., na: <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=44778>, (1.rujna 2019.).

¹⁰⁷Marija Selak, "Peti dan-Marakeški sporazum", *Hrvatska radio televizija, YouTube*, na: <https://www.youtube.com/watch?v=CzWGvCV76eM>, (1.rujna2019.).

povijest kakvu ima i to treba poštovati. Migracijska politika mora biti vođena racionalnom politikom. Jurek ističe kako nitko ne spominje 2 milijuna Ukrajinaca koji žive u Poljskoj jer su bježali od rata. Sve rasprave o migraciji svode se na pitanje ljudi iz islamskih dijelova svijeta. Nije problem protoka ljudi već konkretne islamizacije Europe. Europa koja nije sama svjesna svojih vrijednosti i kulture, teško može asimilirati i na kraju i poštovati tuđe kulture. Kao vodilje svoga djelovanja ističe vjernost kršćanskoj civilizaciji i ljubav prema neovisnoj Poljskoj a kao svoje uzore Ivana Pavla II. i Benedikta XVI.¹⁰⁸

Na Ljetnoj teološkoj školi u Dubrovniku koja se održala u srpnju 2019.g pitanje migracija postavljeno je grčom teologu i profesoru Pantelisu Kalaitzidisu. Profesor je odgovorio kako ne smijemo podleći pričama o "čistom europskom narodu" ili prljanju naše krvi, ali isto tako upozorio je na siromaštvo samih zemalja Europske Unije preko kojih migrant prolaze. Uzeo je za primjer svoju domovinu Grčku. Tvrdi kako je Grčka sama od sebe na koljenima i kako nema ni sredstava ni mogućnosti dijeliti migrantima ništa više od onoga što Evanđelje nalaže a to je hranu, vodu, prenočište i utjehu u molitvi i lijepoj riječi. Zaključio je kako se često Evanđelje upravo u ovom slučaju migracija zlorabi u političke svrhe i za manipulaciju ionako umornog naroda.

¹⁰⁸ Goran Andrijanić, "Vođeci poljski katolički političar : Marakeški sporazum treba odbaciti jer je prijetnja našoj sigurnosti", *Bitno.net*, na: <https://www.bitno.net/vijesti/svijet/marek-jurek-vodeci-poljski-katolicki-politicar-marakeski-sporazum-treba-odbaciti-je-je-prijetnja-nasoj-sigurnosti/>, (30.kolovoza2019.).

5.2. Islamizacija

Nemoguće je neprimjetiti kako veliki postotak migranta pripada islamskoj vjeroispovijesti. S obzirom na vjerske i kulturološke razlike između kršćanstva i islama, Ivan Pavao II. kao i Benedikt XVI. posebnu su pažnju posvetili dijalogu s islamom. Suprotno učestalom mišljenju, kršćani i muslimani ne vjeruju u istog Boga. Tri su razloga zbog kojih je potrebno posvetiti pažnju dijalogu s islamom. Prvi razlog jest nasilje nad kršćanima i progon u islamskim zemljama, drugi razlog jest povlašteno mjesto islama u vjerskim slobodama na području Europe a treće je državotvorne strukture islama.

5.2.1. Nasilje nad Kršćanima

“U dva tisućljeća postojanja kršćanstva zbog vjere ih je ubijeno sedamdeset milijuna, no od ukupnog broja ubijenih 45 milijuna (oko 65 posto) su mučenici dvadesetog stoljeća.....: trenutno oko 160 tisuća kršćana godišnje biva ubijeno zbog njihove vjere u Isusa Krista... 200 do 250 milijuna su svednevice progonjeni zbog vlastite vjere, dok ih 400 milijuna živi pod snažnim redukcijama i osporavanjima vjerskih sloboda. Osim “običnih” vjernika, ovim činjenicama možemo pridodati i brojku od četrdesetak katoličkih svećenika misionara koji svake godine bivaju ubijani pri izvršavanju svoga poslanja.”¹⁰⁹ Iako su brojke zločina dovoljno žalosne, ono što je još I gore, jesu banalnosti osuda zbog kojih kršćani bivaju progonjeni u islamskim zemljama.

Takva jedna osuda dogodila se i u slučaju Asie Bibi, kršćanke u Pakistanu. Ona se u polju napila vode iz potoka prije dvije muslimanke te im je tako zagadila vodu. Nakon verbalnog sukoba muslimanke su je osudile da je napravila blasfemiju. Asia je u zatvoru bila godinama, čekajući izvršenje smrtne kazne. Kada se pojavila nada da sud odbaci optužbe, došlo je do masovnih prosvjeda na ulicama Pakistanu te je Asia ostavljena u zatvoru. Nakon 9 godina borbe, potpisivanja peticija i podrške pape Franje Asia je oslobođena. Tijekom procesa, Asii je ponuđeno pomilovanje ako pređe na Islam, što je Asia odbila. Dva

¹⁰⁹ Ivica Šola, “Marakeški sporazum ima nečasne ciljeve: srušiti vladavinu zakona pod krinkom ljudskih prava te uvesti šerijatski zakon o blestfamiji”, *Jutarnji list –Globus*, na: <https://www.jutarnji.hr/globus/Globus-komentari/marakeski-sporazum-ima-necasne-ciljeve-srusiti-vladavinu-zakona-pod-krinkom-ljudskih-prava-te-uvesti-serijatski-zakon-o-blasfemiji/8103227/>, (30.kolovoza2019.).

pakistanska političara, kršćanin Shahbaz Bhatti i musliman Salmaan Taseer, ubijeni su nakon što su podržali Asiju u njezinoj pravnoj borbi te kritizirali tamošnji Zakon o blasfemiji.¹¹⁰

Hyderabadski biskup Samson Shukardin progovorio je nedavno o problemima s kojim se susreću kršćani u Indiji i Pakistanu. Tvrdi kako kršćanski roditelji daju muslimanska imena djeci jer se boje za njihov život, te kako islamski fundamentalisti napadnu kršćane svakog puta kada zapad intervenira protiv Isila. Kao jednu od najvećih problema Shukardin navodi nasilnu otmicu djevojčica i mladih djevojaka, nakon koje su prisiljene na brak i promjenu vjere.¹¹¹

Zanimljiva je izjava kardinala Parolina, tajnika Svete stolice, da je slučaj Asie Bibi unutarnja stvar Pakistana.¹¹²

5.2.2. Povlašteno mjesto Islama

U posljednje vrijeme mijenja se kulturna slika Europe. Prosvjedi i parade LGBT udruga postali su česta slika na ulicama europskih gradova. Kršćanske organizacije koje iznose stavove protiv homoseksualnosti i rodne ideologije u velikom dijelu medija naziva se fašističkima. Poznat je slučaj slastičara u sjevernoj Americi koji je odbio napraviti tortu za "vjenčanje" gay paru te su ga oni odmah tužili za kršenje prava, dok ga je dio medija javno sramotio.¹¹³ U Hrvatskoj je zabilježen slučaj vlasnika apartmana koji je odbio ugostiti gay par, pa je zbog toga u medijima sramoćen.¹¹⁴

¹¹⁰ Tino Krvavica, "Oslobođena je Asia Bibi!", *Bitno.net*, na: <https://www.bitno.net/vijesti/svijet/asia-bibi-oslobodena/>, (1.rujna 2019).

¹¹¹ Fionn Shiner, "Christians in Pakistan 'give children Islamic names to avoid abuse in school'", *Catholic Herald.uk*, na: <https://catholicherald.co.uk/news/2019/10/04/christians-in-pakistan-give-children-islamic-names-to-avoid-abuse-in-school/>, (7.listopada2019)

¹¹² Ivica Šola, "Marakeški sporazum ima nečasne ciljeve: srušiti vladavinu zakona pod krinkom ljudskih prava te uvesti šerijatski zakon o blasfemiji", *Jutarnji list –Globus*, na: <https://www.jutarnji.hr/globus/Globus-komentari/marakeski-sporazum-ima-necasne-ciljeve-srusiti-vladavinu-zakona-pod-krinkom-ljudskih-prava-te-uvesti-serijatski-zakon-o-blasfemiji/8103227/>, (30.kolovoza2019.).

¹¹³ Ivo Džeba, "Američki slastičar treći put pred sudom jer je odbio napraviti tortu koja simbolizira promjenu spola", *Bitno.net*, na: <https://www.bitno.net/vijesti/svijet/americki-slasticar-po-treci-put-pred-sudom-je-je-odbio-napraviti-tortu-koja-simbolizira-promjenu-spola/>, (1.rujna2019.).

¹¹⁴ Vijesti.hr, "Policija istražuje zadržanina: Odbio iznajmiti apartman brazilskom gay paru", *RTL.HR*, na: <https://www.rtl.hr/vijesti-hr/novosti/hrvatska/3238835/policija-istrazuje-zadranina-prijeti-mu-kazna-do-30000-kuna-odbio-iznajmiti-apartman-gay-paru-iz-brazila/>, (1.rujna2019.).

Nemoguće je zaboraviti slučaj Charlie Hebdo, kada su poznate francuske novine pravile karikature Muhameda i Isusa Krista. Na blaćenje Isusa Krista nitko od nadležnih nije odgovarao za kršenje vjerskih sloboda, dok je nakon ruganja s Muhamedom odmah došlo do tragičnog bombaškog napada na novinsku redakciju. U posljednje vrijeme, stvari se u sjevernoj i zapadnoj Europi počinju mijenjati. Zabilježen je slučaj u Londonu, gdje su pripadnici LGBT udruga zamoljeni od strane policije da se razidu, jer su islamski vjernici izražavali negodovanje, točnije vikali su im: "Sramite se, ogavni ljudi".¹¹⁵

Francuska vlada je 2010.g zabranila nošenje nikaba. Dvije muslimanke, koje su na ulici nosile nikab privedene su zbog kršenja zakona. Podnijele su žalbu zbog privođenja, te je Odbor za ljudska prava UN-a donio odluku da se u Francuskoj tom zabranom nošenja nikaba krše ljudska prava. Odbor je naglasio kako policija zbog sigurnosnih razloga, zbog kojih je Francuska i donijela ovu zabranu, može tražiti otkivanje lica zbog identifikacije. Zanimljivo je usporediti reakciju UN-a zbog ovog slučaja nošenja nikaba i izjave kardinala Parolina u slučaju Asie Bibi gdje kaže kako je Asijin slučaj unutarnja stvar Pakistana.¹¹⁶

Ivica Šola, hrvatski sveučilišni profesor i teolog, u svojim kolumnama iznosi zanimljiv slučaj: "U islamskim kanonskim spisima (Ibn Ishak, Ibn Hisham, Hadisi) sami biografi proroka Muhameda kažu kako je Muhamed svojom zadnjom ženom Ajšom, kćerkom svog suborca Abu Bakra, njegova nasljednika i prvog kalifa, oženio kada je imala šest godina, a razdjevičio ju je kada je imala devet. Ove je godine jedna kolegica u Austriji presuđena od Europskog suda za ljudska prava jer je to nazvala pedofilijom, kažnjena je s oko petsto eura jer vrijeđa vjerske osjećaje i remeti mir među vjераma."¹¹⁷

Mona Walter, 1991.g prebjegla je iz ratne Somalije u Švedsku. Pripadala je muslimanskoj obitelji i u djetinjstvu se oblačila u tradicionalnu afričku odjeću. Po dolasku u Švedsku, somalijske izbjeglice primljene su u islamske zajednice po Švedskoj. Naloženo im je nošenje nikaba i čitanje Kuran. Imam u Švedskoj, konstantno ih je podsjećao kako se moraju paziti "nevjernika" i "zločinaca" te podsjećao da su

¹¹⁵Ezra Levant, "Will this Muslim woman in the UK be charged with a hate crime?", *Rebel Media*, na: <https://www.youtube.com/watch?v=GGyNCOzClg&t=8s>, (1.rujna2019.).

¹¹⁶Altug Bayram, "Francuska zabranom burke krši ljudska prava", *AnadoluAgency*, na: <https://www.aa.com.tr/ba/svijet/komitet-za-ljudska-prava-un-a-francuska-zabranom-burke-kr%C5%A1i-ljudska-prava/1290675>, (1.rujna2019.).

¹¹⁷Ivica Šola, "Marakeški sporazum ima nečasne ciljeve: srušiti vladavinu zakona pod krinkom ljudskih prava te uvesti šerijatski zakon o blestfamiji", *Jutarnji list –Globus*, na: <https://www.jutarnji.hr/globus/Globus-komentari/marakeški-sporazum-ima-necasne-ciljeve-srusiti-vladavinu-zakona-pod-krinkom-ljudskih-prava-te-uvesti-serijatski-zakon-o-blasfemiji/8103227/>, (30.kolovoza2019.).

ti nevjernici židovi i kršćani. Mona Walter odbila je takva učenja te čak podnijela prijavu na policiji. U postaji je dobila objašnjenje kako postoji religijska sloboda i sloboda izražavanja. Nakon 7 godina borbe s vlastitom vjerom, Mona je postala ateist te se kasnije u životu obratila na kršćanstvo. Udala se za muškarca iz Švedske i pobjegla je od svoje zajednice i obitelji. Tijekom godina dobila je brojne prijetnje smrću, prozvana je za rasizam i islamofobiju te sada živi na tajnoj lokaciji pod zaštitom. Svoja iskustva odlučila je podijeliti sa svijetom. Brojne medijske kuće su odbile prikazivati njezinu priču te joj je čak i internetska stranica koju je uredno plaćala ugašena zbog kršenja ljudskih prava. Jednom je doživjela i fizički napad u jednom predgrađu Stockholma dok je šetala ulicom u razgovoru sa Švedskom televizijom. Tridesetak mladih ljudi napalo ju je povcima: "ovo nije Švedska!", te su je gađali raznim predmetima i uništili auto kojim je došla. Islam naziva ideologijom, te iako živi pod zaštitom piše o negativnim stranama Islama svjedočeći kako se sa Šerijatskim zakonom susrela tek u Švedskoj, nakon dolaska iz Somalije.¹¹⁸

5.2.3. Novi oblici nasilja u Europi

Jačanjem novog migrantskog vala, u Europi su se počeli javljati novi slučajevi i načini nasilja. Samo tijekom ljeta 2019.g dogodili su se suludi zločini poput onoga u Stuttgartu gdje je Sirijac mačem na ulici u popodnevnim satima sasjekao i ubio svog cimera.¹¹⁹ U Frankfurtu je Eritrejac gurnuo osmogodišnjeg dječaka pod vlak i tako ga ubio.¹²⁰ Javnost je šokirao i slučaj nasilja s novogodišnje noći u Kolnu. Muškarci afričkog i arapskog izgleda došli su na glavni gradski trg, te među ljude okupljene na dočeku Nove godine počeli bacati pirotehnička sredstva. Pirotehnička sredstva su ispaljena i na kelnsku katedralu. Naposljetku, muškarci su, podijeljeni u manje skupine, počeli maltretirati žene, loviti ih te je zabilježeno devedeset slučajeva napastovanja žena u koje se ubrajaju i dva slučaja silovanja.¹²¹ Seksualna uznemiravanja izvršena su po obliku Taharussh, što predstavlja javno, grupno uznemiravanje i silovanje jedne žene, nakon kojega se žrtvu često i pokrade. U Taharusshu je žrtva okružena s tri kruga

¹¹⁸ Ezra Levant, "Mona Walters: the bravest woman in Sweden", *Rebel Media*, na: <https://www.youtube.com/watch?v=Luekb-NmkXI>, (1.rujna2019.).

¹¹⁹ Mandir, "Lažni migrant mačetom sasjekao čovjeka na ulici", *VečernjiList*, na: <https://www.vecernji.hr/vijesti/lazni-migrant-macetom-sasjekao-covjeka-na-ulici-pred-ocima-kcerkice-1336281>, (1.rujna2019.).

¹²⁰ "Dječak gurnut pod vlak, preminuo je", *HRT Vijesti*, na: <https://vijesti.hrt.hr/531579/muskarac-gurnuo-pod-vlak-zenu-i-dijete>, (1.rujna2019.).

¹²¹ "Na vidjelo izlaze novi slučajevi silovanja u Kolnu i šire", *HRT Vijesti/ Dnevnik*, na: <https://www.hrt.hr/316460/vijesti/novi-slucajevi-napastovanja-merkel-prijeti-deportacijom>, (1.rujna2019.).

zlostavljača. Nakon što su mediji zanemarili događaje u Kolnu, svjedok tog događaja Ivan Jurčević preko Facebooka je odaslao vijest u svijet. Nakon što je njegov video na Facebooku vidjelo nekoliko milijuna ljudi, mediji više nisu mogli ignorirati događaj. S prvom medijskom reakcijom, vrlo slične vijesti dolaze i iz Hamburga i Stuttgarta. Nakon ovih događaja podrška organizaciji Pegida, punog imena Patriotic Europeans Against the Islamization of the Occident, bilježi porast.

5.3. Kalergi plan

Richard von Coudenhove- Kalergi sin je austro-ugarskog grofa i diplomata, miješanog europskog podrijetla Heinricha Coudenhove-Kalergija i majke japanke imena Mitsuko Aoyama.

Kalergi je rođen 1894. u Japanu, gdje mu je pravo ime bilo Aoyama Eijiro. Međutim, 1919. Kalergi prisvaja češku nacionalnost, da bi 1939. postao – Francuz, što je ostao do svoje smrti 1972.¹²² Kalergija se smatra tvorcem Europske Unije te su njegova načela usvojena kao njezin temelj. O svojim idejama Pan-Europe govori u djelima "Pan-Europa", "Buđenje Europe", "Praktični idealizam", "Borba za Pan-Europu", "Europska nacija", "Život za Europu", "Svjetska sila Europa", koja je stvarao od 1923.g do 1971.g.

Kalergi je bio veliki protivnik antisemitizma. Smatrao je da je jedini način da se na europskom tlu više ne dogode ratovi ujedinjenje Europe u jednu zajednicu. "Prema Coudenhove-Kalergiju, stanovnici "Pan-Europe" bi uz svoj jezik govorili još i engleski. Smatrao je da "socijalizam" i "individualizam" treba ugraditi u forme uzajamne kooperacije i međusobnog obogaćivanja - nadvladavajući porive za borbom između ta dva principa." ¹²³ "postojeće različitosti nacija (naroda) predstavljaju glavnu prepreku za učinkovitu, mirnu i jedinstvenu Europu. Nacije su zatvorene, a obitelji kao nukleusi svake nacionalne zajednice uglavnom se stvaraju među pripadnicima istog (ili sličnog) naroda što nastavlja fizičku, mentalnu i duhovnu sliku prostora/naroda. Nema potrebne razlike u odnosu na prethodnu generaciju, nego se samo nastavljaju postojeći obrasci. Nove generacije nasljeđuju istu volju, predrasude, lojalnost prema obitelji i većinu obilježja osobnosti svojih predaka. A po heroju eurokrata, to treba nadići. Stoga, novoj Europi Kalergi želi nov, anacionalan narod koji će se stvoriti u nadolazećem vremenu miješanja rasa te će kao konačan rezultat nastati svojevrsna homogena euroazijska-negroidn rasa (masa) – narod

¹²² "Kalergijev plan etničkog čišćenja Europe", *Tribun.hr*, na: <https://tribun.hr/kalergijev-plan-etnickog-ciscenja-europe/>, (1.rujna2019.).

¹²³ "Richard von Coudenhove-Kalergi", *Wikipedija.org*, na: https://hr.wikipedia.org/wiki/Richard_von_Coudenhove-Kalergi#Djela, (1.rujna2019.).

koji neće imati nacionalnih osjećaja ispod razine europske nadržave te će kao takav biti podložniji vođenju i kontroli.”¹²⁴

Paneuropska unija prva je verzija sadašnje Europske unije. Kalergi je imao potporu brojnih europskih "velikana" poput Winstona Churchilla, Alberta Einsteina, Bronislava Huberman, Stefan Zweig, Sigmund Freud, Arthur Schnitzler, Bruno Kreisky.

Churchill je 1946. izjavio u Zürichu: "Moramo izgraditi Sjedinjene Europske Države. Mnogo je posla napravljeno na ovom zadatku uz napore Paneuropske unije koja tako mnogo duguje grofu Coudenhove-Kalergiju... Struktura Sjedinjenih Europskih Država, ako bude dobro i iskreno izgrađena, bit će takva da će materijalnu snagu jedne države učiniti manje važnom. Male nacije vrijedit će jednako kao i velike te će steći čast svojim doprinosom zajedničkoj stvari."

Kalergi je uspio organizirati Europsku parlamentarnu uniju 1947.g iz koje par godina kasnije proizlazi Vijeće Europe koje je donijelo Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Međutim, Kalergija nije zanimala Europa ujedinjenih nacija, niti očuvanje njenog identiteta. Naprotiv, Kalergi je promovirao ideju rasnog miješanja Europljana s drugim rasama u cilju stvaranja miješane rase bez osjećaja pripadnosti, kojom bi vladajuća elita mogla jednostavno upravljati. Kako je Kalergi sam tvrdio, vladajuća elita bili bi Židovi, navodno jedina rasa za koju je tvrdio da posjeduje „duhovnu nadmoć.“¹²⁵

U svom djelu Praktični idealizam opisao je budućnost Europe gdje će pojedine europske etničke skupine nestati zbog velikog miješanja s drugim rasama. Miješanje rasa ima za svrhu stvaranje nove "pomiješane rase" koja je podložna kontroli. Mir među europskim narodima nije moguć te nacije moraju nestati s granicama država. "Čovjek budućnosti bit će miješane rase. Današnje rase i klase postupno će nestati zbog nedostatka prostora, vremena i predrasuda. Euroazijsko-negroidna rasa budućnosti, slična po svojoj pojavi drevnim Egipćanima, zamijenit će različitost naroda s različitošću pojedinaca."¹²⁶ Kalergi je

¹²⁴ Hrvoje Pende, "Kalergijev društveni ekvilibrij – stiže li ovog proljeća novi afroazijski val migranata?", *Narod.hr*, na: <https://narod.hr/hrvatska/dr-sc-hrvoje-pende-kalergijev-drustveni-ekvilibrij-stize-li-ovog-proljeca-novi-afroazijski-val-migranata>, (7.listopada2019.).

¹²⁵ "Kalergijev plan etničkog čišćenja Europe", *Tribun.hr*, na: <https://tribun.hr/kalergijev-plan-etnickog-ciscenja-europe/>, (1.rujna2019.).

¹²⁶ *Isto*.

promovirao oduzimanje nacijama prava na određenje , te sukladno s tim i separatizam kao i masovnu migraciju. Uloga separatizma je razjedinjenje Europljana iznutra, a masovne migracije imaju zadaću donijeti opasnost izvana. "Inače, do spomenute knjige vrlo je teško doći jer se ne može naći ni u jednoj hrvatskoj knjižari/knjižnici, čak ni u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. Samo uporno traženje po Internetu može vas dovesti do koliko-toliko solidnog engleskog prijevoda tog uratka, što je vrlo čudno uzevši u obzir poštovanje koje autor uživa u najvišim krugovima EU političara."¹²⁷

"Sve je zapisano u Povelji Europske unije. U njoj se do krajnosti ističe individualizam i doslovno stoji: "Svaki pojedinac ima pravo na slobodu mirna okupljanja i na slobodno udruživanje na svim razinama, to jest političkome, sindikalnom i građanskom području, što uključuje pravo svakog pojedinca da zajedno s drugim osnuje ili se pridruži udrugama za obranu vlastitih interesa."Sintagmom "svaki pojedinac" u svojoj biti Povelja priznaje ista prava i vlastitim građanima i strancima. Dakle, nema razlike između osoba koje legalno borave na teritoriju država Unije od osoba koje se tu nalaze iz nekih drugih razloga. Na taj način odredba izjednačuje činjenično stanje s istinskim subjektivnim pravom, kao što je državljanstvo. Zanemarujući nacionalno državljanstvo, Povelja tako izjednačuje Europljane i strance, zakonite i nezakonite migrante."¹²⁸

Zanimljivo je da je Kalergi dobitnik nagrade "Charlemagne" koju su u novije vrijeme primili i личности poput Jean-Claude Junckera, Donalda Tuska, Angele Merkel i Tonyja Blaira te 2016.g I Papa Franjo.¹²⁹ Međunarodna nagrada "Charlemagne" dodjeljuje se za izniman doprinos europskom ujedinjenju. Nazvana je po Karlu Velikom (Charlemagneu), franačkome kralju, kojeg su njegovi suvremenici iz poštovanja smatrali "Ocem Europe".¹³⁰

¹²⁷ Hrvoje Pende, "Kalergijev društveni ekvilibrij – stiže li ovog proljeća novi afroazijski val migranata?", *Narod.hr*, na: <https://narod.hr/hrvatska/dr-sc-hrvoje-pende-kalergijev-drustveni-ekvilibrij-stize-li-ovog-proljeća-novi-afroazijski-val-migranata>, (7.listopada2019.).

¹²⁸ Davor Domazet Lošo, "Migrantska kriza je jedan globalni plan, kojemu je namjera razoriti kršćanski identitet Europe", *Kamenjar.com*, na: <https://kamenjar.com/davor-domazet-loso-migrantska-kriza-je-jedan-globalni-plan-kojemu-je-namjera-razoriti-krscanski-identitet-europe-odnosno-ono-sto-je-jos-od-njega-ostalo/>, (1.rujna 2019.).

¹²⁹ Europski parlamen, Ured za vezu u Republici Hrvatskoj, "Papa Franjo dobitnik je nagrade Karlo Veliki", *Europa.EU*, na: http://www.europarl.europa.eu/croatia/hr/zamedije/press_releases/2016/papa_franjo_dobitnik_europske_nagrade_karlo_veliki.html, (1.rujna2019.).

¹³⁰ *Isto*.

5.3.1. George Soroš

George Soroš, rođen je u Budimpešti 12.kolovoza 1930.g u židovskoj obitelji. Jedan je od 30 najbogatijih ljudi na svijetu. Utemeljitelj je i glavni izvor prihoda Open Society Foundationsa koja se bavi zalaganjem za ljudska prava i demokraciju.

Na web stranicama Open Society Foundationsa nalaze se informacije o radu istoga. Područje rada društva podijeljeno je na 10 frakcija: demokratska praksa, rano djetinjstvo i edukacija, ekonomsko vodstvo i napredovanje, jednakost i antidiskriminacija, zdravlje i prava, visoko obrazovanje, pokret za ljudska prava, informacijska i digitalna prava, novinarstvo, pravna reforma i pravilo zakona.

Društvo je i podijeljeno na geografske podružnice: SAD, Latinska Amerika, Europa, Bliski istok i sjeverna Afrika, Afrika, Euroazija i Pacifik. Ured društvo nema u Hrvatskoj ni u Rusiji. Pod opisom rada društva u frakciji jednakosti i antidiskriminacije stoji kako se društvo bori za jednakost među svim ljudima, nebitno o etnicitetu, religiji, rodu, invaliditetu ili seksualnoj orijentaciji. Frakcija jednakosti i antidiskriminacije najviše novčanih ulaganja imala je na području SAD-a i Europe, a najmanje na području Euroazije. Frakcija demokratske prakse najviše ulaganja imala je na području Europe, najmanje na području Bliskog Istoka i sjeverne Afrike. Na web stranicama društva stoji opis kako se društvo bori za ukidanje boravka u zatvoru tijekom istražnog procesa. Afrički regionalni ured svoje područje rada vrši na Pan-Afričkom teritoriju¹³¹ te jedna od djelatnosti koju vrše jest podupiranje promjena u afričkim migracijama i zalaganje za slobodnu migraciju. Također na web stranici prisutne su brojne fotografije prosvjeda protiv vlada, kao što je i fotografija prosvjeda studenata u Mađarskoj 2018.g.¹³²

Zbog Soroševog djelovanja, podataka i opisa koji stoje na službenim stranicama njegovog Open Society Foundationsa otvara se sumnja u postojanje smišljenog globalnog procesa s ciljem destabilizacije Europe.

¹³¹ "Kalergijev plan etničkog čišćenja Europe", *Tribun.hr*, na: <https://tribun.hr/kalergijev-plan-etnickog-ciscenja-europe/>, (1.rujna2019.).

¹³² George Soroš, *Open Society Foundations*, na: <https://www.opensocietyfoundations.org/>, (1.rujna2019.).

“Prošle godine u Davosu, kako stoji na službenim stranicama Mastercarda, a ne AfD-a ili Orbánove Vlade potpisan sporazum između Sorosa i Mastercarda prema kojem ovaj filantrop daruje pola milijarde dolara za projekt Humanity Ventures kojim se želi financirati ranjive zajednice u cijelom svijetu (kršćane u islamskom ne), s naglaskom na, citiram, “izbjeglice i migrante”... U intervjuu pak za Forbes prošle godine vicedirektorica Mastercarda Tara Nathan jasno je rekla kako su kartice s parama distribuirali izbjeglicama u cijeloj Srbiji i Grčkoj, a nova ruta koja sada ide baš od Grčke preko Crne Gore te BiH do Hrvatske jest pomno planirana i financirana pa ovi migranti na našoj granici imaju te iste kartice i nemaju minus na bankomatu... To nisu lažne vijesti, kako pišu naši mediji, to govore Soros i partneri. Sve ima na službenim stranicama institucija i medija.”¹³³

Hrvatski novinar i ratni reporter Robert Valdec uključio se u istraživanje fenomena migracija na samom terenu. Obišao je Siriju, tursko-sirijsku granicu, razgovarao je s Kurdima u izbjegličkim kampovima te predstavnicima udruga u Turskoj.

Zanimljiva je njegova priča o djevojci iz Sirije koju je susreo u Srbiji dok je snimao reportaže o migrantima. Djevojka je bila u pratnji svojeg društva. Prišla je Valdecu i upitala ga na engleskom jeziku za savjet. Trebala joj je pomoć kako doći do Njemačke. Valdec ju je upozorio na krijumčare ljudi i savjetovao kojim putem je najsigurnije ići. Djevojka ga je zamolila broj mobitela kako bi ga nazvala u slučaju potrebe. Izmijenili su brojeve te mu se ona javljala tijekom svoga puta do Njemačke s više postaja dok mu naposljetku nije javila da je u Njemačkoj zahvaljujući mu se na pomoći. U razgovoru na samom upoznavanju na pitanje od koga bježe, odgovorila je kako bježe od Isilovaca koji su Alepo potpuno uništili. Rekla je i kako je Asad, koji je inače u medijima optuživan za lošu politiku, dobar ali nema snage za jaku borbu. Nakon tog događaja Valdec je odlučio ponovno pokušati nazvati djevojku. Na pozive mu je odgovarala turska govorna pošta. Kontaktirao je prijatelja koji radio u telekomunikacijama i saznao da bi se na poziv javljala njemačka govorna pošta da se mobitel ili kartica nalaze u Njemačkoj. Također, pozivni broj djevojčinog broja bio je turski što bi značilo da je djevojka u Turskoj morala kupiti karticu. Valdec je u svojem istraživanju ponovno oputovao u Tursku. Dok je boravio u jednom Istanbulskom hotelu zamolio je osoblje s recepcije da zazovu onaj isti broj koji je dobio od djevojke Iz Alepa. Zamolio je recepcionera da nazove broj i da ako mu se netko javi samo pita:

¹³³ Ivica Šola, “Marakeški sporazum ima nečasne ciljeve: srušiti vladavinu zakona pod krinkom ljudskih prava te uvesti šerijatski zakon o blestfamiji”, *Jutarnji list –Globus*, na: <https://www.jutarnji.hr/globus/Globus-komentari/marakeski-sporazum-ima-necasne-ciljeve-srusiti-vladavinu-zakona-pod-krinkom-ljudskih-prava-te-uvesti-serijatski-zakon-o-blasfemiji/8103227/>, (1.rujna2019.).

"gdje ste?". Recepcioner je nazvao broj. Govoreći turskim jezikom postavio je pitanje: "gdje ste?" .Javio mu se muški glas, koji je na njegovo pitanje odgovorio da je upravo ušao u Srbiju. Ta kartica koja je pratila djevojku iz Turske do Njemačke, nekako se ponovno vratila do Turske gdje je dana nekome drugome na korištenje. ¹³⁴Još jedna bitna poveznica cijele priče- organizacija Ecre kojoj na popisu donatora između ostalih stoji i Soroševo "Open Society Foundations". Kada je boravio u turskoj, Valdec je razgovarao s predstavnicima turske nevladine udruge koja se bavila migrantima. Iako su odbijali odgovoriti na neka pitanja Valdecu su dali svoju podsjetnicu. Istražujući podatke sa podsjetnice, Valdec je saznao kako je ta nevladina udruga samo jedna od podružnica Ecre udruge sa sjedištem u Briselu, a na web stranicama Ecre udruge jasno se vide donator, među kojima je već spomenuti Soroš i slične organizacije. ¹³⁵Sve ključne nevladine organizacije na Mediteranu koje dovoze migrante (Moas, Jugend Rettet, Stichting Bootvluchteling, Médecins sans frontières, Save the children, Proactiva Open Arms, Sea-Watch.org, Sea-Eye, Life boat...), s flotama brodova, vezama s krijumčarima s kojima su u kontaktu, financirane su već godinama od Soroša ¹³⁶

¹³⁴Marko Jurič, "Robert Valdec: Migrante pomažu moćne organizacije s golemim količinama novca", *Projekt Velebit*, na: https://www.youtube.com/watch?v=ePn_RIL24-Y, (30.kolovoza2019).

¹³⁵ *Isto*.

¹³⁶ Ivica Šola, "Marakeški sporazum ima nečasne ciljeve: srušiti vladavinu zakona pod krinkom ljudskih prava te uvesti šerijatski zakon o blestfamiji", *Jutarnji list –Globus*, na: <https://www.jutarnji.hr/globus/Globus-komentari/marakeski-sporazum-ima-necasne-ciljeve-srusiti-vladavinu-zakona-pod-krinkom-ljudskih-prava-te-uvesti-serijatski-zakon-o-blasfemiji/8103227/>, (1.rujna2019).

ZAKLJUČAK

Ivan Pavao II. na temelju učenja o dostojanstvu čovjeka brani svakog čovjeka. Rasa, nacija i kultura ne smiju biti kriteriji pružanja pomoći čovjeku. U euharistiji u kojoj se uprisutnjuje Kristov spasiteljski događaj za sve ljude, očitovanje je zajedništva svih ljudi. Iako je potrebno poštivati svakog čovjeka, kršćanin ne smije nikada odustati od naviještanja Krista kao najveće dobro. Ivan Pavao II. razvio je cijeli pastoralni sustav brige i pomoći migrantima, pažljivo razlažući što je potrebno ponuditi migrantima kršćanima, i kako dijalogizirati s migrantima muslimanima. Benedikt XVI. naučava o nerazdvojenosti ljubavi i istine. Čovjeka se ljubi istinom. Kršćanin u redu države vidi Božji plan stvaranja, i od poštivanja vlasti treba odstupiti samo onda kada vlast nije čee Boga, ili se stavlja na njegovo mjesto. Naslijedio je pastoralni nauk Ivana Pavla II. o migrantima, no neumorno je razmišljao o čovjeku i kulturi. Snažno se suprotstavio islamskom prozelitizmu. Papa Franjo iznimno je aktivan u svojim pohodima siromašnim i opustošenim dijelovima svijeta. Često glasno poziva na potrebu pomoći svim ljudima, pogotovo onima na marginama svijeta, nezaštićenima. Neupitna je potreba pomoći svima u nevolji i to nijedan papa ne dovodi u pitanje. Ivan Pavao II. kao i Benedikt XVI. izdali su znatno više svoje literature od pape Franje. Papa Franjo prisutniji je u svakodnevnim medijima i nije se toliko posvetio pitanju euharistije u fenomenu migracija kao i njegova dva prethodnika. Zajedništvo i pomoć drugome koju ističu Ivan Pavao II. i Benedikt XVI. participira na euharistiji, dok se često čini kako ona pomoć o kojoj govori papa Franjo ostaje u području humanizma. Također, Ivan Pavao II. kao i Benedikt XVI. znatno više naglašavaju potrebu očuvanja i poštivanja europske kulture. Takvi postupci stvaraju sumnju je li papa Franjo pomiješao socijalnu i teološku kategoriju zajedništva.

Sva trojica gradili su dijalog s islamom, no dok su Woytila i Ratzinger upozoravali na loše strane islama, Bergoglio kritizira slučajeve nasilja pojedinačno. Ivan Pavao II. i Benedikt XVI. bili su protivnici ilegalnih migracija, dok papa Franjo daje naputke da ilegalne migracije lako postanu legalne. Fenomen migracija podijelio je argumentima svijet. Zastupnici masovnim migracija, pa čak i ilegalnih, smatraju kako su prava ljudi neupitna, kako svatko ima pravo na bolji život, bijeg od rata isiromaštva, pravo na obrazovanje i dostojanstven rad. Protivnici masovnih migracija, smatraju kako migracije donose brojne opasnosti za migrante kako i za stanovnike zemalja u koje dolaze. Migranti dolaze u Europu, ne zadržavajući se u bogatim zemljama Saudijske Arabije i Ujedinjenih arapskih emirata, iako su im one kulturološki i religiozno jako bliske. Ilegalno prelaze granice u velikim skupinama, što

brojnim kriminalcima i zločincima olakšava bijeg od pravde i nastavak kriminalnog djelovanja. Državni zakoni postoje zbog reda i sigurnosti svih građana, te nasilni ulazak u teritoriji države uz odbijanje identifikacije jasno ugrožavaju sigurnost i dovode do rasta anarhije. Bijeg iz rodnog kraja, promjena kulture istila života, nepoznavanje jezika, odlazak u financijsku i stambenu neizvjesnost stresne su situacije koje ostavljaju traga na svakome pojedincu. S druge strane, oštećeni su i stanovnici naglo i prekomjerno migrantima naseljenih područja. Migranti prolaze kroz brojne životne opasnosti na svojim putovanjima, često su žrtve trgovine ljudima, izloženi su gladi i bolestima. Nemoguće je ne zapitati se, bi li tim ljudima bilo bolje da su ostali na svojim ognjištima, među svojim ljudima te da im se pomoglo ondje. Također, oštećeni su i oni koji nisu htjeli ići iz svojih domova, ali su pustošenjem svojih sela i gradova na to bili primorani. Umjesto da se svjetski čelnici dogovore o prekidu rata i pustošenju dijelova svijeta zbog svoje koristi, mnoge bogate zemlje koriste ovu situaciju kako bi se domogle prirodnih bogatstava, nafte i ruda, dok pri tome, na migracijskim rutama, stradavaju zemlje koje su primorane pomoći i financirati migrante, a same su osiromašene i ugrožene. S obzirom na ove argumente potrebno je zapitati se o mogućnosti smišljenog globalnog plana kako bi se dogodile velike civilizacijske i kulturološke promjene. Sukobom tolikog velikog broja ljudi različitih kultura i običaja, upitna je mogućnost integracije, kao što je i sigurno da će za nju trebati jako puno vremena i kompromisa. Rušenjem kulture čovjeka bitno je ugrožen i njegov identitet. Slabljenjem identiteta čovjek postaje podložniji manipulacijama. Što kršćani trebaju raditi? Kršćani su pozvani mijenjati svijet. Njihovo milosrdno djelovanje ne smije nikada izostati. Kršćani su dužni sudjelovati u Božjoj borbi protiv zla. Otvaranjem dobru, dobro se širi i umanjuje zlo.

O zlu je pisala i židovska filozofkinja Hannah Ardent. Ona je u svojim djelima prozvala svoj narod, jer je šutke pristao na zlo koje je vršeno nad njim, bez borbe protiv njega. Blaženi Alojzije Stepinac, rekao je: "Bog ne trpi one koji miruju, a predodređeni su za borbu." Evanđelje nam govori: "Budite, dakle, mudri kao zmije, a bezazleni kao golubovi." (Mt 10.16) Pozvani smo nasljedovati Isusa Krista, a to ne možemo postići zatvaranjem očiju pred širenjem zla. Može li Europa uopće prostorno i ekonomski primiti milijune ljudi koji su već krenuli ili će tek krenuti prema njoj. Ako se dogodi ekonomski krah, migrante nakon mukotrpnog puta i u Europi čeka ista stvarnost od koje su pobjegli. Takvom situacijom ne bi više bilo dobrostojećih koji mogu pomoći siromašne, dok su brojne kulture pred ugrozom. Čak i zapisi iz Starog zavjeta iako pozivaju na pomoć i prihvaćanje pridošlice ne umanjuju zahtjev da pridošlice poštuju inasljeduju kulturu domaćina.

Milosrdno pozvani na ljubav i poniznost ne smijemo zaboraviti istinu. Stoljećima traju pokušaji uništenja Katoličke Crkve i naravnog moralnog poretka. Masovnim naseljavanjem Europe kao središta Crkve, drugim kulturama i vjerama, pokušaj uništenja Crkve i europske kulture izgrađene na kršćanskom moralu, jači je i veći nego ikada. Osobno smatram kako je Ivan Pavao II. izrekao svu mudrost potrebnu za fenomen migracija. Pomoći svakome? -"Da!" , Odustati od Krista? - "Nikada!"

LITERATURA

1. Knjige i studije

Benedikt XVI., *Caritas in veritate (Ljubav u istini)*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2009.

Benedikt XVI., *Lecture of the Holy father; Aula Magna of the University of Regensburg*; Regensburg, 2006., na: http://w2.vatican.va/content/benedict-xvi/en/speeches/2006/september/documents/hf_ben-xvi_spe_20060912_university-regensburg.html, (30. listopada 2019.).

Benedikt XVI., „*Poruka za svjetski dan migranata i izbjeglica*”, Vatikan, 2012., na: http://w2.vatican.va/content/benedict-xvi/en/messages/migration/documents/hf_ben-xvi_mes_20121012_world-migrants-day.html, (1. rujna 2019.).

Benedikt XVI., „*Poruka za svjetski dan mira*”, Vatikan, 2013., na: http://w2.vatican.va/content/benedict-xvi/en/messages/peace/documents/hf_ben-xvi_mes_20121208_xlvi-world-day-peace.html, (1. rujna 2019.).

Benedikt XVI. / Peter Seewald, *Svjetlo svijeta; Papa, Crkva i znakovi vremena*, Verbum, Split, 2010.

Brebić, Stjepan, „Globalizacija migracije i profetizam pape Franje”, *Nova prisutnost*, 17./1./2019, str. 93-100.

Franjo, *Evangelii Gaudium (Radost Evanđelja)*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2014.

Franjo, *Laudato si (Hvaljen si Gospodine)*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2015.

Franjo, *Lumen Fidei (Svjetlo vjere)*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2013.

Franjo, „*Poruka za svjetski dan migranata i izbjeglica*”, Vatikan, 2014., na: http://w2.vatican.va/content/francesco/en/messages/migration/documents/papa-francesco_20130805_world-migrants-day.html, (25. listopada 2019.).

Franjo, „*Poruka za svjetski dan migranata i izbjeglica*”, Vatikan, 2015., na: http://w2.vatican.va/content/francesco/en/messages/migration/documents/papa-francesco_20140903_world-migrants-day-2015.html, (25. listopada 2019.).

Franjo, „*Poruka za svjetski dan migranata i izbjeglica*”, Vatikan, 2016., na: http://w2.vatican.va/content/francesco/en/messages/migration/documents/papa-francesco_20150912_world-migrants-day-2016.html, (25.listopada2019.).

Franjo, „*Poruka za svjetski dan migranata i izbjeglica*”, Vatikan, 2017., na: http://w2.vatican.va/content/francesco/en/messages/migration/documents/papa-francesco_20160908_world-migrants-day-2017.html, (25.listopada2019.).

Franjo, „*Poruka za svjetski dan migranata i izbjeglica*”, Vatikan, 2018., na: http://w2.vatican.va/content/francesco/en/messages/migration/documents/papa-francesco_20170815_world-migrants-day-2018.html, (25.listopada2019.).

Franjo, „*Poruka za svjetski dan migranata i izbjeglica*”, Vatikan, 2019., na: http://w2.vatican.va/content/francesco/en/messages/migration/documents/papa-francesco_20190527_world-migrants-day-2019.html, (25.listopada2019.).

Hrvatska enciklopedija, Leksiografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb, 1999.-2009., na: <http://www.enciklopedija.hr/>, (1.rujna2019.).

Ivan Pavao II., *Apostolska konstitucija o rimskoj kuriji "Dobri pastir" u Zakonik Kanonskog Prava*, Glas koncila, Zagreb, 1996.

Ivan Pavao II., *Brzi razvoj*, IKA, Zagreb, 2005.

Ivan Pavao II., *Ecclesia de Eucharistia*, Verbum, Split, 2005.

Ivan Pavao II., *Ecclesia in Europa*, Verbum, Split, 2003.

Ivan Pavao II., *Redemptor Hominis (Otkupitelj čovjeka)*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1997.

Ivan Pavao II., *Redemptoris Missio*, Kršćanska Sadašnjost, Zagreb, 1991.

Ivan Pavao II., *Veritatis Splendor*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1998.

Papinsko vijeće za pastoral selilaca i putnika, *Uputa Erga migrantes caritas Christi*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2005.

Perić, Ratko, "Četvrti temeljni dokument. La quatrième document fondamental", *Crkva u svijetu*, 1./29./1994., str. 64.

Punda, Edvard, "Dijaloško usmjerenje Crkve u nauku i djelovanju postkoncilskih papa"; *Bogoslovska smotra*, 87./3./2017, str. 617–634.

Ratzinger, Joseph, *Crkva, Izrael i svjetske religije*, Verbum, Split, 2007.

Ratzinger, Joseph, *Europa-njezini sadašnji i budući temelji*, Verbum, Split, 2013.

Ratzinger, Joseph, *Nazvao sam vas prijateljima, Zajedništvo na putu vjere*, Verbum, Split, 2008.

Ratzinger, Joseph / Messori, Vittorio, *Razgovor o vjeri*, Verbum, Split, 1998.

Ratzinger, Joseph / Seewald, Peter, *Sol zemlje; Kršćanstvo i Katolička Crkva na prijelazu stoljeća*, Mozaik knjiga, Zagreb, 2011.

Socijalni dokumenti Crkve, Sto godina katoličkog socijalnog nauka, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1991.

2. Članci

Andrijanić, Goran, "Vodeći poljski katolički političar :Marakeški sporazum treba odbaciti jer je prijatnija našoj sigurnosti", *Bitno.net*, na: <https://www.bitno.net/vijesti/svijet/marek-jurek-vodeci-poljski-katolicki-politicar-marakeski-sporazum-treba-odbaciti-jer-je-prijatnija-nasoj-sigurnosti/>, (30.kolovoza2019.).

Bayram, Altug, "Francuska zabranom burke krši ljudska prava", *Anadolu Agency*, na: <https://www.aa.com.tr/ba/svijet/komitet-za-ljudska-prava-un-a-francuska-zabranom-burke-kr%C5%A1i-ljudska-prava/1290675>, (1.rujna2019.).

Domazet Lošo, Davor, "Migrantska kriza je jedan globalni plan,kojemu je namjera razoriti kršćanski identitet Europe", *Kamenjar.com*, na: <https://kamenjar.com/davor-domazet-loso-migrantska-kriza-je-jedan-globalni-plan-kojemu-je-namjera-razoriti-krscanski-identitet-europe-odnosno-ono-sto-je-jos-od-njega-ostalo/>, (1.rujna2019.).

"Dječak gurnut pod vlak, preminuo je", *HRT Vijesti*, na: <https://vijesti.hrt.hr/531579/muskarac-gurnuo-pod-vlak-zenu-i-dijete>, (1.rujna2019.).

Džeba, Ivo, "Američki slastičar treći put pred sudom jer je odbio napraviti tortu koja simbolizira promjenu spola", *Bitno.net*, na: <https://www.bitno.net/vijesti/svijet/americki-slasticar-po-treci-put-pred-sudom-je-odbio-napraviti-tortu-koja-simbolizira-promjenu-spola/>, (1.rujna2019.).

Europski parlament, Ured za vezu u Republici Hrvatskoj, "Papa Franjo dobitnik je nagrade Karlo Veliki", *Europa.EU*, na: http://www.europarl.europa.eu/croatia/hr/zamedije/press_releases/2016/papa_franjo_do_bitnik_europske_nagrade_karlo_veliki.html, (1.rujna2019.).

Hranić, Đuro, " HBK u izjavi o migrantima: često u njima ne vidimo ljudska bića poput nas, nego tek strance druge vjere I kulture", *Bitno.net*, na: <https://www.bitno.net/vijesti/hrvatska/hbk-u-izjavi-o-migrantima-cesto-u-njima-ne-vidimo-ljudska-bica-poput-nas-nego-tek-strance-druge-vjere-i-kulture/>, (30.kolovoza2019.).

International Organization for Migration(IOM), *Preporuka za novinare "Izveštavanje o migracijama I izbjeglicama"*, The UN Refugee Agency, na: <https://www.unhcr.org/publications/brochures/58e1ed994/reporting-on-refugees-guidelines-by-and-for-journalists.html>, (25.listopada2019.).

Janković, "Gyula Marfi: Izbjeglice dolaze pokoriti Europu", *Hercegovački portal*, na: <https://www.034portal.hr/nadbiskup-upozorava---izbjeglice-dolaze-pokoriti-europu--i-papa-to-zna--ali-mora-sutjeti---829>, (30.kolovoza2019.).

Jurič, Marko, "Robert Valdec: "Migrante pomažu moćne organizacije s golemim količinama novca", *Projekt Velebit*, na: https://www.youtube.com/watch?v=ePn_RIL24-Y, (30.kolovoza2019.).

"Kardinal Parolin: Marakeški sporazum predstavlja značajan napredak u odnosu prema migrantima", *Bitno.net/ IKA*, na: <https://www.bitno.net/vijesti/vatikan/parolin-marakeski-sporazum/>, (1.rujna2019.).

"Kalergijev plan etničkog čišćenja Europe", *Tribun.hr*, na: <https://tribun.hr/kalergijev-plan-etnickog-ciscenja-europe/>, (1.rujna2019.).

Krvavica, Tino, "Oslobođena je Asia Bibi!", *Bitno.net*, na: <https://www.bitno.net/vijesti/svijet/asia-bibi-oslobodena/>, (1.rujna2019.).

Laurent, Dandrieu, "The Church and Immigration, the Great Unease", *Information and Analysis on the Life of Church-NEWS*, na: <https://fs.spx.news/en/news-events/news/pope-francis-and-migrants-critical-analysis-all-perspectives-46868>, (14.studenoga2019.).

Levant, Ezra, "Will this Muslim woman in the UK be charged with a hate crime?", *Rebel Media*, na: <https://www.youtube.com/watch?v=GGyNCQzClg&t=8s>, (1.rujna2019.).

Levant, Ezra, "Mona Walters:the bravest woman in Sweden", *Rebel Media*, na: <https://www.youtube.com/watch?v=Luekb-NmkXI>, (1.rujna2019.).

Mandir, "Lažni migrant mačedom sasjekao čovjeka na ulici", *VečernjiList*, na: <https://www.vecernji.hr/vijesti/lazni-migrant-macetom-sasjekao-covjeka-na-ulici-pred-ocima-kcerkice-1336281>, (1.rujna2019.).

"Na vidjelo izlaze novi slučajevi silovanja u Kolnu i šire", *HRT Vijesti/ Dnevnik*, na: <https://www.hrt.hr/316460/vijesti/novi-slucajevi-napastovanja-merkel-prijeti-deportacijom>, (1.rujna2019.).

Pende, Hrvoje, "Kalergijev društveni ekvilibrij – stiže li ovog proljeća novi afroazijski val migranata?", *Narod.hr*, na: <https://narod.hr/hrvatska/dr-sc-hrvoje-pende-kalergijev-drustveni-ekvilibrij-stize-li-ovog-proljeca-novi-afroazijski-val-migranata>, (7.listopada2019.).

"Policija istražuje zadržanina: Odbio iznajmiti apartman brazilskom gay paru", *Vijest.hr / RTL.HR*, na: <https://www.rtl.hr/vijesti-hr/novosti/hrvatska/3238835/policija-istrazuje-zadranina-prijeti-mu-kazna-do-30000-kuna-odbio-iznajmiti-apartman-gay-paru-iz-brazila/>, (1.rujna2019.).

Raspudić, Nino, "Peti dan- Marakeški sporazum", *Hrvatska radio televizija, Youtube*, na: <https://www.youtube.com/watch?v=CzWGvCV76eM>, (1.rujna2019.).

"Richard von Coudenhove-Kalergi", *Wikipedija.org*, na: https://hr.wikipedia.org/wiki/Richard_von_Coudenhove-Kalergi#Djela, (1.rujna2019.).

Sarah, Robert, "Every nation has a right to distinguish between refugees and economic migrants", *Catholic Herald*, na: <https://catholicherald.co.uk/news/2017/10/24/cardinal-sarah-every-nation-has-a-right-to-distinguish-between-refugees-and-economic-migrants/>, (1.rujna2019.).

Selak, Marija, "Peti dan-Marakeški sporazum", *Hrvatska radio televizija, YouTube*, na: <https://www.youtube.com/watch?v=CzWGvCV76eM>, (1.rujna2019.).

Shiner, Fionn, "Christians in Pakistan 'give children Islamic names to avoid abuse in school'", *Catholic Herald.uk*, na: <https://catholicherald.co.uk/news/2019/10/04/christians-in-pakistan-give-children-islamic-names-to-avoid-abuse-in-school/>, (7.listopada2019.).

Smolčić, M., "Umirovljeni biskup Mile Bogović: Migranti trebaju Europi da im rade najzadnje, teške fizičke poslove", *Novi List*, na: <http://novilist.hr/Vijesti/Hrvatska/Umirovljeni-biskup-Mile-Bogovic-Migranti-Europi-trebaju-da-im-rade-najzadnje-teske-fizicke-poslove>, (1.rujna2019.).

Soroš, George, *Open Society Foundations*, na: <https://www.opensocietyfoundations.org/>, (1.rujna2019.).

Šarac, Damir, "Afrički biskupi na Sinodi: Crkva u Europi spava a Islam nadire", *Misija, Slobodna Dalmacija*, na: <http://misija.slobodnadalmacija.hr/urbi-et-orbi/clanak/id/34576/Africki-biskupi-na-Sinodi-Crkva-u-Europi-spava-a-islam-nadire>, (30.kolovoza2019.).

Šola, Ivica, "Marakeški sporazum ima nečasne ciljeve: srušiti vladavinu zakona pod krinkom ljudskih prava te uvesti šerijatski zakon o blestfamiji", *Jutarnji list –Globus*, na: <https://www.jutarnji.hr/globus/Globus-komentari/marakeski-sporazum-ima-necasne-ciljeve-srusiti-vladavinu-zakona-pod-krinkom-ljudskih-prava-te-uvesti-serijatski-zakon-o-blasfemiji/8103227/>, (30.kolovoza2019.).

Tornielli/ Hadaš, "Papa: Molite da se Europa vrati zamisli svojih osvajača", *Vatican News*, na: <https://www.vaticannews.va/hr/papa/news/2019-06/papa-molite-da-se-europa-vrati-zamisli-svojih-osnivaca.html>, (30.kolovoza2019.).

SADRŽAJ

UVOD	2
1. TEMELJI GOVORA O MIGRACIJAMA	4
1.1. <i>Općenito o migracijama</i>	4
1.2. <i>Migracije u Bibliji</i>	7
1.3. <i>Populorum progression Pavla VI</i>	11
2. IVAN PAVAO II	12
2.1. <i>Antropologija</i>	12
2.1.1. <i>Dostojanstvo</i>	13
2.1.2. <i>Sloboda</i>	13
2.1.3. <i>Savjest i Istina</i>	14
2.1.4. <i>Dostojanstvo rada</i>	15
2.2 <i>O migracijama</i>	16
2.2.1. <i>Euharistija – očuvanje zajedništva</i>	16
2.2.2. <i>Uzroci i mogućnosti migracija</i>	18
2.2.3. <i>Kultura prihvaćanja</i>	19
2.2.4. <i>Pastoralne smjernice</i>	20
2.2.5. <i>O Islamu</i>	21
2.2.6. <i>Dijalog, ne prozelitizam</i>	22
2.3. <i>Papinsko vijeće za pastoral migranata i selilaca</i>	23
2.3.1 <i>Uputa Kristova ljubav prema migrantima</i>	23
2.3.1.1. <i>Nauk i pastoralne smjernice Upute</i>	24
3. BENEDIKT XVI	26
3.1. <i>Antropologija</i>	26
3.1.1 <i>Diktatura relativizma</i>	26
3.1.2 <i>Ljubav u istini</i>	27
3.2. <i>O migracijama</i>	29
3.2.1 <i>Europska kultura</i>	29
3.2.1.1. <i>Nužnost prihvaćanja</i>	31
3.2.2 <i>Kršćanstvo i vlast</i>	32
3.2.2.1. <i>Potrebe uređene migracijske politike</i>	33
3.2.3 <i>O Islamu</i>	33

4. PAPA FRANJO	35
4.1. Teologija	35
4.1.1. O vjeri.....	35
4.1.2. Poljska bolnica.....	36
4.1.3. Dijalog.....	37
4.1.4. Briga za našu zajedničku kuću	38
4.2. O migracijama	40
4.2.1. Prihvaćanje, ne odbacivanje.....	40
4.2.2. Globalizacija ljubavi.....	42
4.2.3. Potpora Marakeškom sporazumu.....	45
4.3. Krićka promišljanja o ućenjima pape Franje	47
4.3.1. Promišljanja biskupa diljem svijeta.....	47
4.3.2. Hrvatski biskupi o migracijama.....	47
4.3.3. Promjena mišljenja?.....	49
5. PROBLEMATIKA DANAŠNJIH MIGRACIJA	50
5.1. Marakeški sporazum	50
5.1.1. Protivnici Marakeškog sporazuma.....	51
5.2. Islamizacija	53
5.2.1. Nasilje and kršćanima.....	53
5.2.2. Povlašteno mjesto Islama.....	54
5.2.3. Novi oblici nasilja u Europi.....	56
5.3. Kalergi plan	58
5.3.1. George Soroš.....	61
ZAKLJUČAK	64
LITERATURA	67
SADRŽAJ	73